

Uzaktan Eğitim Özel Sayısı

**ELECTRONIC
JOURNAL
OF VOCATIONAL
COLLEGES**

**ELEKTRONİK
MESLEK
YÜKSEKOKULLARI
DERGİSİ**

Editörler: Tarık YERLİKAYA, Cem TAŞKIN, Bora ASLAN

Haziran 2014

June 2014

Sayı/Number:2

Cilt /Volume: 4

Yıl / Year: 2014

ISSN: 2146-7684

Yayın Sahibi

Publisher

Doç.Dr. Bülent Bayram

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Chief Editor

Yrd.Doç.Dr. Bora Aslan

Yayın İdare Merkezi

Headquater

Kırklareli Üniversitesi

Lüleburgaz Meslek

Yüksekokulu

Lüleburgaz/Kırklareli

Tel: +90 288 4174996

Faks: +90 2 412 455

<http://www.ejovoc.org>

info@ejovoc.org

Teknik Editör

Technical Editor

Füsun Yavuzer Aslan

Yayın Türü

Type of Publication

6 Aylık Süreli Yayın

Semiannual

Sayfa Düzeni ve Kapak

Layout and Coverpage

Füsun Yavuzer Aslan

Electronic Journal Of Vocational Colleges

Elektronik Meslek Yüksekokulları Dergisi

ÖNSÖZ

Meslek yüksekokulları ve mesleki eğitim ile ilgili yeni bir pencere açmak için çıktığımız bu yolda büyük ilerleme kaydettiğimizi düşünüyoruz. Hatırlayacağınız gibi meslek yüksekokullarındaki bilimsel üretime bir dinamizm kazandırmayı hedeflediğimiz dergimiz Aralık 2011’de yayın hayatına başlamıştı.

Uzaktan eğitim, geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerindeki sınırlılıklar nedeniyle, sınıf içi etkinliklerin yürütülme olanağı bulunmadığı durumlarda, eğitim çalışmalarını planlayanlar ve uygulayanlar ile öğrenenler arasında iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemidir.

Hayat boyu öğrenim felsefesi ile uzaktan eğitim ülkemizde son zamanlarda oldukça yaygınlaşmıştır. Bu kapsamda ülkemizdeki uzaktan eğitime katkı sağlamak için Kırklareli Üniversitesi Lüleburgaz Meslek Yüksekokulu bünyesinde hazırladığımız EJOVOC’un uzaktan eğitim özel sayısı ile tekrar karşınızda olmaktan büyük mutluluk duymaktayız.

Dergimizin sürekliliğini sağlamak için kalitesinden ödün vermeden okuyucu ve yazar kitlesini tutabilmenin zorluğunun bilincinde olarak büyük ümitlerle çıktığımız bu yolda desteklerini esirgemeyen üniversite rektörlüğümüze, uzaktan eğitim özel sayısının editörleri Trakya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Yrd.Doç.Dr. Tarık Yerlikaya ve Trakya Üniversitesi Tunca Meslek Yüksekokulu Müdürü Yrd.Doç.Dr. Cem Taşkın’a, yazarlarımıza ve hakemlik yapan araştırmacılarımıza teşekkürlerimizi ve saygılarımızı sunarız.

Yayın Kurulu

İçindekiler / Contents

AÇIKÖĞRETİMDE KREDİLİ SİSTEM UYGULAMALARI

Ertuğ CAN _____ 1

WEB DESTEKLİ ÖĞRETİMDE “E-ÖĞRENME SİSTEMİ SANAL SINIFIM” UYGULAMASININ ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYONLARINA ETKİSİ

Sami ACAR , Dilek USLU _____ 8

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ AÇIK VE UZAKTAN ÖĞRENME DENEYİMİ: KURUMSAL TEMEL DERSLERİN ÇEVİRİMİÇİ OLUŞTURULMASI, YÖNETİMİ VE SUNUMU

Yasin ÖZARSLAN , Emrah EMİRTEKİN , Sabah BALTA _____ 19

HARRAN ÜNİVERSİTESİ SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KURSU UZAKTAN EĞİTİM PORTALI

Abdülkadir Gümüşçü , Mehmet Emin Tenekeci , Nurettin Beşli _____ 28

YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİNDE MOBİL ÖĞRENME

Özlem Güzelyazıcı , Buket Dönmez , Güneş Kurtuluş , Özlem Hacıosmanoğlu _____ 32

AÇIKÖĞRETİMDE KREDİLİ SİSTEM UYGULAMALARI

Ertuğ CAN¹

ÖZET

Ülkemizde 60'tan fazla açık ve uzaktan eğitim programı ile hizmet veren Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, İşletme Fakültesi ve İktisat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin ders başarılarının değerlendirilmesi 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren dönemlik kredili sisteme dayalı Bağlı Değerlendirme Sistemine göre yapılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Eğitim Programlarına kayıtlı öğrenci görüşlerinden yola çıkarak açık yükseköğretimde 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan dönemlik kredili sistem uygulamasının genel bir değerlendirmesini yapmak ve eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirmektir.

Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İşletme ve İktisat Fakültelerinde öğrenim gören ve İstanbul'da Özel bir Açıköğretim Kursuna devam eden 20 öğrenci ile yüz yüze görüşme yöntemi ile Ocak-2013'te gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve veriler, nitel veri analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış ve 4 sorudan oluşan görüşme formu yardımıyla 6 açıköğretim öğrencisi ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşme sonucu, elde edilen veriler değerlendirilerek uzman görüşü alınmış ve görüşme formu yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde demografik verileri elde etmeye yönelik 4 soru yer almıştır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise 3 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Demografik veriler, yüzde (%) ve frekans(f) yoluyla değerlendirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile açık uçlu sorulardan toplanan veriler ise niteliksel araştırma yöntemleri ile incelenerek içerik analizi yoluyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırma sonucuna göre, açık ve uzaktan öğrenim gören öğrenciler, dönemlik kredili sisteme geçilmesini genel olarak olumlu değerlendirmektedirler. Ancak, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede yaşanan bu değişikliğin çok hızlı gerçekleştirildiği ve bu konuda öğrencilerin yeterli olarak bilgilendirilmedikleri, sınav sistemi konusunda önemli sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir.

Öğrenciler, özellikle, sınavlarda sorumlu oldukları derslerin içeriklerinin geç belirlendiğini, ders materyallerinin kendilerine geç ulaştırıldığını, sınav öncesi gerekli bilgilendirmelerin zamanında yapılamadığını, düşünmektedirler. Kredili sistem uygulamasının nasıl gerçekleştirileceği konusunda değişik çekinceleri olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre; güz ve bahar dönemlerinde gerçekleştirilen ara sınav ve yıl sonu sınavları arasındaki sürenin çok az olduğu ve öğrencilerin sınavlara yeterli hazırlanma sürelerinin bulunmadığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, açıköğretim sisteminde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin uygulanmasında önemli düzenlemelere, iyileştirmelere, öğrencilerin bilgilendirilmesine, sınav görevlilerinin eğitilmesine yönelik çabalara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Yaşamboyu Öğrenme, Kredili Sistem, e-öğrenme.

GİRİŞ

Dünyada henüz 100 yıllık bir geçmişi olmasına karşın, her dönemin teknolojik olanaklarından yararlanarak kendini geliştiren uzaktan öğretim sistemi, günümüz koşullarının en geçerli bir eğitim- öğretim modeli olma yolunda önemini giderek artırmaktadır (Bodur, 2010).

Uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme-öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelini ifade eder (İşman, 2005: 12).

Değişik araştırmacılar (Hızal, 1983; Kaya, 2002; İşman, 2005; Uşun, 2006)'a göre; Uzaktan eğitim, bireylere yaşadıkları yerde, düşük maliyetli, zaman ve mekân kısıtlaması olmadan, bireysel öğrenme hızlarına göre, özel yöntemlerle eğitim imkânı sunmaktadır.

¹ Yrd.Doç.Dr. Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ertugcan@gmail.com

Keegan'a göre (1995), uzaktan eğitimde öğrenme süreci boyunca, öğrenci ve öğretmenin yarı veya sürekli ayrı oluşu bireylerin grup içinde değil bireysel öğrenmelerini sağlamaktadır.

Bakioğlu ve Can'a göre (2013:228); Eğitim kurumlarının, bilgi ve iletişim teknolojileri ile bütünleşmesi sonucunda idarî alanda e-yönetim, akademik alanda ise e-öğrenme olarak adlandırabileceğimiz büyük bir e-dönüşüm yaşanmaktadır. Türkiye'de son yıllarda uzaktan eğitim veren üniversitelerin sayısında çok önemli artışlar görülmektedir. Dünyada ve ülkemizde üniversitelerin büyük bir çoğunluğunun örgün öğrenim öğrencilerine de uzaktan eğitim hizmeti götürmeye çalıştıkları görülmektedir. Bu gelişmede internet hizmetlerinin yaygınlaşmasının çok önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir. Ayrıca, Ülkemizde, son yıllarda üniversitelerin uzaktan eğitim yapılanması içine girmekte oldukları, uzaktan eğitim merkezi, uzaktan eğitim programları ve Açıköğretim Fakültesi açmak için YÖK'e müracaat etmekte oldukları görülmektedir. Ayrıca, açıköğretim yapılanması dışında internete dayalı uzaktan eğitim uygulamalarının da yaygınlaşmakta olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak uzaktan öğrenim görmek isteyen öğrenci sayısında da önemli artışlar yaşanmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemi, yaklaşık 1 milyon 700 bin öğrencisi ve bir buçuk milyon mezuna uzaktan eğitim yoluyla yüksek öğrenim imkânı sağlamaktadır. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde bugün ders kitapları, televizyon programları, akademik danışmanlık hizmetleri, e- öğrenme hizmetleri ve videokonferans uygulamaları ana öğretim materyallerini oluşturmaktadır. Sistemde buna ek olarak sınav ve öğrenci destek hizmetleri de yer almaktadır. İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin İnternet üzerinde istedikleri zamanda ve istedikleri yerde ders çalışmalarını sağlayan bir dizi elektronik öğrenme hizmeti 'Açıköğretim e-Öğrenme Portalı' adı altında sunulmaktadır. Yıl boyunca 7 gün 24 saat İnternet üzerinden ücretsiz olarak sunulan Açıköğretim e-Öğrenme Portalında bulunan etkinlikler şunlardır: Elektronik ders kitapları (e-Kitap), Televizyon Eğitim Programları (e-Televizyon), Alıştırma yazılımları (e-Alıştırma), Deneme Sınavları (e-Sınav), Akademik Danışmanlık Hizmetleri (e-Danışmanlık), Sesli Kitaplar (e-Sesli Kitap). (Anadolu Üniversitesi, 2013).

Problem Durumu

Ülkemizde 1960'lı yıllarda başlayan uzaktan eğitim uygulamaları, 1982 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Açıköğretim hizmeti vermeye başlaması ile farklı bir yapılanma içine girmiştir.

Açıköğretim Fakültesi, İki milyona yakın öğrencisi ve 1.5 milyon mezunu ile dünyanın en fazla öğrenciye sahip üçüncü yükseköğretim kurumu özelliğini taşımaktadır (Güçlü, 2012).

Anadolu Üniversitesi'nde 60'ın üzerinde açık ve uzaktan eğitim programı hizmet vermektedir (Anadolu Üniversitesi, 2013). Bugün, ülkemizde 70'in üzerinde üniversite de uzaktan eğitim programı ve uzaktan eğitim merkezi hizmet vermektedir. Üniversitelerimizin yoğun bir şekilde uzaktan eğitim yapılanması içine girdikleri görülmektedir.

Yamamoto ve Can(2013:195-200) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, Tablo.1'de de görüldüğü gibi; Türkiye'de 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 52 Devlet Üniversitesinde Doktora, Yüksek Lisans, Lisans, Lisans Tamamlama, Sertifika, hizmetiçi eğitim, seminer ve ders düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildiği, Açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının "Fakülte" düzeyinde Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde yürütüldüğü belirtilmektedir. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarında açık ve uzaktan uygulamalarının ülkemizde yasal düzenlemeler paralelinde 2009 yılından sonra yaygınlaştığı ifade edilmektedir.

Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Eğitim Programlarına kayıtlı öğrencilerin başarı değerlendirmeleri, 9 Eylül 2011 tarih ve 28049 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan öğretim ve sınav yönetmeliğine göre derse kayıtlı tüm öğrencilerin puanlarının ortalamasının temel alındığı dönemlik kredili sisteme dayalı Bağlı Değerlendirme Sistemine göre yapılmaktadır. Yeni düzenlemeye göre, Bir dönemde her ders için en az bir ara sınav ve dönem sonu sınavı gözetimli olarak yüz yüze ve/veya çevrimiçi klasik veya test olarak yapılabilir. Ayrıca, bazı programlarda ve derslerde yazılı veya sözlü olarak kısa sınav, ödev, pratik çalışma gibi değerlendirmeler yapılabileceği görülmektedir. Öğrencilerin dönem içi notlarının; ara sınav, kısa sınav, sözlü sınavı, ödev ve uygulamalı çalışmalara verilen notlardan oluştuğu belirtilmekle birlikte, uygulamada öğrencilerin ders başarılarının değerlendirilmesinde genellikle çoktan seçmeli 20 test sorusundan oluşan ve merkezî olarak gerçekleştirilen ara sınav ve yıl sonu sınavı notlarının esas alındığı görülmektedir. Öğrencilerin dönem içi değerlendirmelerinin ders başarısına katkısı %30 ile %50 arasında olmaktadır. Öğrencinin başarılı olabilmesi için genel not ortalamasının en az 2,00 olması gerekir. Ancak, merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemine göre öğretim yapan fakültelerin öğrencileri, kaydedildikleri ve buldukları dönem, bölüm ve programda okutulan derslerin tümünü almak zorundadır. Öğrencilerin, merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemi ile öğretim

yapan fakülteler dâhil yükseköğretim kurumlarından daha önce aldıkları ve başardıkları dersler için ders transferi talebinde bulunamamaları sistemde iyileştirilmesi gereken bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Tablo.1 Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Hizmeti Sunan Devlet Üniversiteleri ve Özellikleri

Üniversite	Statüsü	Program Türü	Faaliyet Başlangıcı
Adnan Menderes	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2010
Afyon Kocatepe	Uzaktan Eğitim MYO	Önlisans , Ders	2011
Akdeniz	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2010
Amasya	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2011
Anadolu	Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Lisans Tamamlama, Sertifika, İlköğretim, Lise	1982
Ahmet Yesevi	Uzaktan Eğitim Fakültesi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans	2001
Ankara	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans Tamamlama, Önlisans ve Sertifika +Ders	2002
Atatürk	Uzaktan Eğitim Merkezi Açıköğretim Fakültesi	Yüksek Lisans, Lisans, Lisans Tamamlama	2009 2010
Balıkesir	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2009
Bartın	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Sertifika	2010
Bilecik Şeyh Edebali	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders	2011
Bingöl	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2012
Bitlis Eren	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2011
Boğaziçi	Uzaktan Eğitim Merkezi Yaşamboyu Eğitim Merkezi	Lisans, Yüksek Lisans, Açık Eğitim ve Kurumsal Eğitim Programları,	2002
Cumhuriyet	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama	2009
Çanakkale 18 Mart	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Sertifika	2010
Çukurova	e-Çukurova MYO	Önlisans, Ders	2003
Dicle	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama	2010
Dokuz Eylül	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama, Yüksek Lisans	2010
Dumlupınar	Enformatik Bölümü/Ders	Ders	2012
Düzce	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2010
Ege	Ege Meslek Y.O	Yüksek Lisans, Ön Lisans, Proje, Ders	2003
Erzincan	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans, Sertifika	2011
Fırat	Uzaktan Eğitim Merkezi	Proje, Ders, Kurs, Seminer, Sertifika, Önlisans, Yüksek Lisans	1992-2002
Gazi	Uzaktan Eğitim M.Y.O Bilişim Enstitüsü	Doktora, Yüksek Lisans, Önlisans, Ders, Kurs, Sertifika	2006
Gaziantep	Enformatik Bölümü	Ders, Yüksek Lisans,	1998
Gaziosmanpaşa	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders /Program	2012
Hacettepe	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders	?
Harran	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders, Kurs, Proje, Konferans	1999
İnönü	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama, Lisans, Önlisans, Yüksek Lisans	2009
İstanbul	Uzaktan Eğitim Merkezi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi	Yüksek Lisans, Lisans, Ön lisans, Lisans Tamamlama, Sertifika,	2009 2011
İstanbul Teknik	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	1996
Karabük	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Sertifika	2009
Karadeniz Teknik	Uzaktan Eğitim Merkezi MYO	e-Üniversite Projesi, Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans ve Sertifika.	2002
Kırıkkale	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans, Sertifika	2009
Kocaeli	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Yüksek Lisans, Önlisans	2005
Marmara	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	2009
Mehmet Akif Ersoy	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans, Yüksek Lisans, Önlisans, Kişisel	2009

		Gelişim Programları, Ders, Kurs	
Mersin	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Ön lisans, Sertifika	2002
Mimar Sinan	Enformatik Bölümü	Ders, Sertifika ve Yüksek Lisans	1999
Muğla Sıtkı Koçman	Uzaktan Eğitim Merkezi	Sertifika, Hizmetiçi Eğitim, Lisans Tamamlama	2012
Namık Kemal	Uzaktan Eğitim Birimi/ Merkezi	Ders	2008
Ondokuz Mayıs	Uzaktan Eğitim Merkezi	Lisans Tamamlama, Yüksek Lisans	2009
Ortadoğu Teknik	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders, Sertifika	1998
Osmangazi	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	2012
Sakarya	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Sertifika, Yüksek Lisans, Önlisans	1994-2002, 2005
Selçuk	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders	2000
Süleyman Demirel	Uzaktan Eğitim MYO	Lisans, Önlisans, Ders	2008
K.Maraş Sütçü İmam	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2012
Trakya	Uzaktan Eğitim Merkezi	Ders, Önlisans	2006
Uşak	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans, Ders, Proje	2009
Yıldız Teknik	Enformatik Bölümü/UZEM	Ders, Sertifika	2002

Kaynak: Yamamoto ve Can(2013:196-197).

Tablo.1 incelendiğinde, Açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının genellikle “Uzaktan Eğitim Merkezi”, “Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu”, “Uzaktan Eğitim Birimi/Uzaktan Eğitim Sistemi”, “Enformatik Bölümü” şeklinde yapılandırıldığı görülmektedir.

Tablo.2 Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Hizmeti Sunan Vakıf Üniversiteleri ve Özellikleri

Üniversite	Statüsü	Program Türü	Faaliyet Başlangıcı
Atılım	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans	2008
Bahçeşehir	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans , Ders	2008
Başkent	Uzaktan Eğitim Merkezi	Aktif Değil	2011
Beykent	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans	2008
Beykoz Lojistik MYO	Uzaktan Eğitim Merkezi	Önlisans	2011
Bilgi	Uzaktan Eğitim Sistemi	Yüksek Lisans	2001
Bilkent	Uzaktan Eğitim Sistemi	Ders	1993
Fatih	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Ders	2011
Işık	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans	2009
İstanbul Arel	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Ders	2011
İstanbul Aydın	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans ve Sertifika	2009
Maltepe	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Önlisans, Sertifika	2006
Okan	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Sertifika, Ders	2009
Plato MYO	Uzaktan Eğitim Birimi	Önlisans	2011
Sabancı	Uzaktan Eğitim Sistemi	Yüksek Lisans	2001
Zirve	Uzaktan Eğitim Merkezi	Yüksek Lisans, Lisans Sertifika, Kurs,	2011

Kaynak: Yamamoto ve Can(2013:199-200).

Tablo.2 incelendiğinde, Türkiye’de 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 16 Vakıf Üniversitesinde Yüksek Lisans, Lisans, Önlisans, Sertifika ve ders düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulandığı görülmektedir. Vakıf Üniversitelerindeki açık ve uzaktan eğitim uygulamalarının genellikle “uzaktan eğitim merkezi” şeklinde örgütlendiği görülmektedir.

Bakioğlu ve Can(2013:229) tarafından araştırma bulgularına göre; Örgün eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme konusunda önemli düzenlemelerin yapılması gerekliliği bulunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Eğitim Programlarına kayıtlı öğrenci görüşlerinden yola çıkarak açık yükseköğretimde 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlayan dönemlik kredili sistem uygulamasının genel bir değerlendirmesini yapmak ve eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirmektir.

Yöntem

Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İşletme ve İktisat Fakültelerinde öğrenim gören ve İstanbul'da Özel bir Açıköğretim Kursuna devam eden 20 öğrenci ile yüz yüze görüşme yöntemi ile Ocak-2013'te gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve veriler, nitel veri analizi ile değerlendirilmiştir.

Görüşme; Nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan veri toplama yöntemlerinin başında gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmacı tarafından önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış ve 4 sorudan oluşan görüşme formu yardımıyla 6 açıköğretim öğrencisi ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşme sonucu, elde edilen veriler değerlendirilerek uzman görüşü alınmış ve görüşme formu yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci bölümünde demografik verileri elde etmeye yönelik 4 soru yer almıştır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise 3 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Demografik veriler, yüzde (%) ve frekans(f) yoluyla değerlendirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile açık uçlu sorulardan toplanan veriler ise niteliksel araştırma yöntemleri ile incelenerek içerik analizi yoluyla değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını (17) sınıf tekrarı yapmış ve çoğunluğu (15) bir işte çalışmaktadır. Bu sonuçlar, Araştırmacının değişik zamanlarda yapmış olduğu araştırmaları (2000, 2004, 2005 ve 2011, 2012) destekler ve doğrular niteliktedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını (18 kişi) mevcut açıköğretim sisteminin ihtiyaçlarını ve beklentilerini tam olarak karşılayamadığını düşünmektedir. Bunun nedeni olarak program türlerinin sınırlı olması, ders materyallerinin yetersizliği, ezbere dayalı bir sistem olması, ölçme değerlendirme sisteminin yetersizliği (test olması, bilgi sorulması vb..), danışmanlık hizmetlerinin yetersizliği gösterilmektedir. Bakioğlu ve Can(2011) tarafından yapılan bir çalışmada açıköğretimde ölçme değerlendirme alanına yönelik olarak öğrencilerin önemli ihtiyaçları ve beklentileri bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı, dönemlik kredili sisteme dayalı bağlı değerlendirme sistemine geçilmesini olumlu değerlendirmektedirler. Özellikle, güz ve bahar dönemlerinde sınavlarda sorumlu oldukları ünite sayılarının azaltılması, sınavlarda soru sayılarının 40'tan 20'ye düşürülmesi ile sınav süresinin 30 dakika olarak uygulanması olumlu değerlendirilmektedir. Ancak, yeni sınav sistemine geçiş sürecinin çok hızlı olduğu, özellikle işletme ve iktisat fakültelerinde öğrenci yoğunluğu nedeniyle sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, dönemlik kredili sisteme geçiş ile birlikte sınavlarda sorumlu oldukları ünite sayılarının geç belirlendiğini, gerekli bilgilendirmenin zamanında yapılamadığını, ders içeriklerinin, ders kitaplarının, öğretim materyallerinin sınava kısa bir süre önce oluşturulduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, sınava giriş belgelerinin edinilmesinde sorunlar yaşadıklarını, sınavlar öncesinde gerekli bilgilendirmenin yapılamadığını düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan öğrencilere göre dönemlik kredili sistem uygulamasının getirdiği en önemli olumsuzluklardan biri, ara sınav ile dönem sonu sınav arasında yeterli sürenin bulunmamasıdır. Öğrencilerin ders kayıt dönemleri ile ara ve dönem sonu sınavları arasında uygun sürenin belirlenmesine yönelik talepleri olduğu görülmektedir. Öğrenci görüşlerine göre sınavların uygulanması, hazırlanması, değerlendirilmesi ve geri bildirim sağlanmasında, hazırlanan akademik takvimin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

2012- 2013 öğretim yılı sınav takvimi incelendiğinde(Anadolu Üniversitesi, 2013)

Güz Dönemi Ara Sınavı: 05 - 06 Ocak 2013

Güz Dönemi Dönem Sonu Sınavı: 09 - 10 Şubat 2013

Bahar Dönemi Ara Sınavı: 04 - 05 Mayıs 2013

Bahar Dönemi Dönem Sonu Sınavı: 01 - 02 Haziran 2013, tarihlerine gerçekleştirildiği görülmektedir. Sınav takvimi incelendiğinde ara sınav ile dönem sonu sınav arasındaki sürenin çok az olduğu ve araştırma sonuçlarını doğrular ve destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ara sınav ile final sınavı arasındaki sürenin çok az olması, öğrencilerin sınavlara yeteri kadar hazırlanmalarına imkân sağlamamaktadır. Bakioğlu ve Can (2011:1266) tarafından yapılan bir araştırmanın bulgularına göre de, öğrenciler ara sınav ile final sınavı arasındaki sürenin çok az olduğunu ve yeterli çalışma zamanı bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı, Yükseköğretim Kurumlarından (merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemi ile öğretim yapan fakülteler dâhil) daha önce aldıkları ve başardıkları dersler için ders transferi yapılamamasını ve açıklanan sınav sonuçları ve başarı notlarına itiraz edilememesini önemli bir sorun olarak değerlendirmektedirler.

Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin 13. Maddesi incelendiğinde (Anadolu Üniversitesi, 2013); Merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemine göre öğretim yapan fakültelerin öğrencileri, kaydedildikleri ve buldukları dönem, bölüm ve programda okutulan derslerin tümünü almak zorundadır. Öğrenciler, merkezi açıköğretim ve uzaktan eğitim sistemi ile öğretim yapan fakülteler dâhil yükseköğretim kurumlarından daha önce aldıkları ve başardıkları dersler için ders transferi talebinde bulunamamaktadırlar. Yönetmeliğin bu maddesi öğrenci görüşlerine göre önemli bir sorun olarak algılanmakta ve bu olumsuzluğun düzeltilmesini istemektedirler.

Bölüm veya programlarda okutulacak dersler, kredi değerleri, ders eksiltme ve ekleme işlemleri ile kayıt yenileme tarihleri, her ders için dönem içi ve dönem sonu değerlendirmelerinin türü ve başarı notuna katkı oranları, dönemlik-kredili sisteme geçirilen bölüm ve programlarda öğrencilerin daha önce yıllık sistemde aldıkları ders ve notların intibakları, programdan çıkarılan zorunlu derslerin yerine hangi derslerin tekrarlanacağı konularında öğrencilerin bilgilendirme ihtiyacı içinde oldukları görülmektedir.

Öğrenci görüşlerine göre, merkezî açıköğretim ve uzaktan eğitim sınav görevlilerinin sınavın süresi ve uygulanmasında farklı uygulamalar yaptıkları, bu uygulamaların sınavın geçerlilik ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkilediği, sınavda görev alacak kişilerin mutlaka eğitime tabi tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Ülkemizde merkezî olarak gerçekleştirilen tüm sınav uygulamalarında görevlendirilenlere yönelik henüz sistemli bir eğitim verilmediği görülmektedir. Araştırma bulguları esas alındığında merkezî sınavlarda görev alanlara yönelik periyodik bir eğitim uygulamasına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Açıköğretim sınavlarında görev verilenlerin hangi standartlara göre görevlendirildiklerine yönelik gerek öğrenciler, gerekse görevliler ve yöneticiler tarafından bilinen ve uygulanan herhangi bir standart bulunmamakta/bilinmemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamına yakını (17), öğrenci ihtiyaç ve beklentilerini esas alan bir sistemde kalitenin sağlanabileceğini, teknolojinin tüm imkânlarının kullanılmasının önemli olduğunu, uzaktan eğitim yönetiminin öğrenci görüşlerini dikkate almasının kaliteyi arttıracığını düşünmektedirler. Ayrıca, uzaktan eğitim kurumlarının ders, program, materyal, teknolojik altyapı, öğretim kadrosu bakımından yeterli olmasının önemli olduğunu ve mutlaka denetim sisteminin bulunması gerektiğini belirtmektedirler.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, açıköğretim sisteminde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin uygulanmasında önemli düzenlemelere, iyileştirmelere, öğrencilerin bilgilendirilmesine, sınav görevlilerinin eğitilmesine yönelik çabalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu bağlamda merkezî açıköğretim ve uzaktan eğitimde öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmede uzaktan eğitim yönetiminin öğrenci görüşlerini esas alarak düzenlemeler yapması, bilimsel araştırma bulguları doğrultusunda öğretim ve sınav sisteminde iyileştirmeler yapılmasının yararlı olacağı önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Anadolu Üniversitesi. (2013). Açıköğretim Sisteminin Tanıtımı. http://www.anadolu.edu.tr/aos/aos_tanitim/aos.aspx, 12 Mayıs 2013.
- Bakioğlu, A. ve Can, E. (2011). Açıköğretimde Ölçme ve Değerlendirme: Problemler ve Öneriler. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar. 27-29 Mayıs, İstanbul-Türkiye.
- Bakioğlu, A. ve Can, E. (2013). "Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon". Volkan Yüzer, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Editörler), *TÜRKİYE'DE E-ÖĞRENME Gelişmeler ve Uygulamalar IV* içinde (s.227-241). Anadolu Üniversitesi Yayınları No:3016, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:1969, Eskişehir.
- Bodur, F.(2010). Uzaktan Öğretim Ders Kitaplarındaki Görsel Öğelerin Öğrenmeye Katkıları: Anadolu Üniversitesi Uzaktan Öğretim Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Eskişehir.

- Can, E. (2000). Anadolu Üniversitesi'nde Uzaktan Öğretim Teknikleri İle Lisans Öğrenimi Gören Öğrencilerin Öğretim Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlar. Lisans Tezi, IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 27-30 Eylül, Erzurum.
- Can, E. (2004). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 6-9 Temmuz, Malatya.
- Can, E. (2005). Uzaktan Öğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Yönetimini Değerlendirmeleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Can, E. (2011). Açıköğretimde Öğretim Materyallerinin Etkinliğinin Belirlenmesi. XX.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 8-10 Eylül, Burdur.
- Can, E.(2012). Açık ve Uzaktan Eğitimde Akreditasyon Yeterlilik Düzeyinin İncelenmesi.Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güçlü, A. (2012). Açıköğretime Olan İlgi neden Artıyor. <http://gundem.milliyet.com.tr/acik-ogretime-olan-ilgi-neden-artiyor/gundem/gundemyazardetay/03.02.2012/1497319/default.htm>, 3 Şubat 2012.
- Hızal, A. (1983). Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler: Eğitim Teknolojisi Açısından Yaklaşım. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara
- İşman, A. (2005). Uzaktan Eğitim, 2. Baskı, Öğreti Yayınları. Ankara.
- Kaya, Z.(2002). Uzaktan Eğitim, 1. Baskı, Pegema Yayıncılık. Ankara
- Keegan, D.(1995). Foundations of Distance Education, Routledge. Dublin.
- Resmî Gazete.(2013).Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği. 18 Ocak 2013, Sayı : 28532. <http://www.anadolu.edu.tr/tr/aof-sinav-yonetmeliği>, web adresinden 02 Haziran 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Uşun, S. (2006). Uzaktan Eğitim. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Yamamoto, G.T. ve Can, E.(2013). "Türkiye'de Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Analizi". Volkan Yüzer, Gonca Telli Yamamoto ve Uğur Demiray (Editörler), *TÜRKİYE'DE E-ÖĞRENME Gelişmeler ve Uygulamalar IV* içinde (s.193-206). Anadolu Üniversitesi Yayınları No:3016, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:1969, Eskişehir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006).Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Altıncı Baskı: Ankara

WEB DESTEKLİ ÖĞRETİMDE “E-ÖĞRENME SİSTEMİ SANAL SINIFIM” UYGULAMASININ ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYONLARINA ETKİSİ

Sami ACAR¹, Dilek USLU²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım” uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisini belirlemektir. Araştırma problemine geçerli, nesnel, doğru ve ekonomik cevap bulmak için “deney ve kontrol gruplu son test uygulamalı” araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada veriler öğretim programı sonunda uygulanan “Öğretim Materyali Motivasyon Ölçeği” ile elde edilmiştir.

Araştırma, web destekli öğretimde e-öğrenme sistemi sanal sınıfım uygulamasına katılan toplam 222 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım” uygulamasına katılan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin motivasyon düzeylerinin; genel motivasyon, dikkat, uygunluk, güven ve doyum boyutlarında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre; web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım” uygulamasına katılan deney grubu öğrencilerinin öğretim programı sonunda ölçülen genel motivasyon, dikkat, uygunluk, güven ve doyum puan ortalamalarının kontrol grubu öğrencilerine göre biraz yüksek olduğu, ancak bu farkın anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır ($p>0.05$). Diğer bir ifadeyle, “E-Öğrenme Sistemi – Sanal Sınıfım” uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına önemli bir etkisi olmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Web Destekli Öğretim, E-Öğrenme, Sanal Sınıf, Motivasyon.

THE EFFECT OF "E-LEARNING SYSTEM –VIRTUAL CLASS" APPLICATION ON STUDENTS MOTIVATION IN WEB-BASED INSTRUCTION

ABSTRACT

The main aim of this research is to determine of the effect of “E-Learning System–Virtual Class” which is a web-based application on students’ motivation in web-based instruction. In this study, post-test applied experimental and control group research design model is used for objective, accurate and economical answer to current research problem. The data on students’ motivation are obtained through “Instructional Materials Motivation Survey” (IMMS) which is contain 36 items and applied to students face to face, at the end of instructional programme.

The experimental research was carried out 222 students which are participated to web based instruction on “E-Learning System – Virtual Class.”

It is tried to determine of a significant difference the motivation levels of experimental group students who are participated to “E-Learning System–Virtual Class” and control group students for general motivation, attention, compliance, confidence and satisfaction in this research.

According to research findings; the experimental group students who are particated E-Learning System Virtual Classaverage scores which are measured at the end of instructionfor general motivation, attention, compliance, confidence and satisfaction is slightly higher than the control group students;however,statistically this difference was not significant($p>0.05$). In other words, “E-Learning System–Virtual Class” did not have a significant impact on students’ motivation.

Key Words: Web Based Learning, E-Learning, Virtual Class, Motivation.

Giriş

İçinde bulunduğumuz yüzyılda gelişen teknoloji ve onunla birlikte gelen aşırı bilgi, bireylerde ve kurumlarda bazı niteliksel değişikliklere neden olmuştur. Yaşanan hızlı değişim, dünyadaki tüm ülkeleri ve toplumları teknolojik gelişmelere uyum sağlamak zorunda bırakmıştır (YÖK, 2006). Bu nedenle, günümüz eğitim

¹ Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğr.Tekn.Eğt., samiacar@gazi.edu.tr

² Arş.Gör., Gazi Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fak., Sağlık Kurumları İşletmeciliği, duslu@gazi.edu.tr

kurumları da bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen bu gelişmeleri ve değişimleri yakından takip etmek, bireylere bulunduğu çağa ve topluma katkıda bulunmasını sağlayacak bilgi ve becerileri kazandırmak zorundadır. Bireylere bu bilgi ve becerilerin kazandırılabilmesi için günümüz koşullarında teknolojik olanakların öğrenme ve öğretme sürecinde işe koşulması gerekmektedir. Bu teknolojik gelişmelerle birlikte her geçen gün web destekli öğretime ilgi artmakta ve web ortamı mevcut internet teknolojileri içerisinde en etkili öğrenme ortamı olarak değerlendirilmektedir (Eşgi, 2006).

Web ya da başka bir ifadeyle World Wide Web, internette yer alan hipermetine dayalı tüm HTML dokümanlarına verilen genel bir addır. Web, dünya üzerindeki bilgisayarlarda yer alan milyonlarca bilgi parçasını birbirine örümcek ağı gibi bağlar. Web dokümanları, internete bağlı bilgisayarlarda yer alan diğer dokümanlara ve dosyalara metin ve grafiksel bağlantılar sağlayan hipermetinleri kullanır (Karataş, 2008). Bu nedenle, günümüz eğitim kurumları bilgisayar ağlarını, interneti ve dolayısıyla webi bir eğitim teknolojisi olarak kullanmaktadır (Erkunt ve Akpınar: 2002).

Webin eğitim ortamlarında kullanılmasıyla birlikte web temelli eğitim ve web destekli eğitim kavramları ortaya çıkmıştır. Eşgi (2006), web temelli öğretim ve web destekli öğretim arasındaki farkı şu şekilde belirtmektedir: “Web temelli öğretimde uygulamalar tamamen teknoloji temelli yapılırken, web destekli öğretimde yüz yüze devam eden öğretim, teknoloji ile tamamlanmaktadır. Web temelli öğretimde teknoloji, baskın olarak; web destekli öğretimde ise tamamlayıcı veya destekleyici olarak kullanılmaktadır”. Buna göre; web destekli eğitim, web destekli öğretimde de kapsayan daha geniş bir kavramdır.

Web destekli eğitim, başta uzaktan eğitim uygulamaları olmak üzere birçok eğitim-öğretim faaliyetlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Web destekli eğitim günümüzde uzaktan eğitim yanında bilgisayar destekli eğitim gibi dersler için yardımcı bir materyal olarak veya derslerin yerini alan bir uygulama şeklinde de gerçekleştirilmektedir (Karataş, 2008).

Güdülenme olarak da ifade edilen motivasyon ise, “bireyleri amaçları doğrultusunda davranmaya yönelten uyarıcı durumu veya süreci tanımlamakta kullanılan bir ara değişkendir” (Güney, 1998:124). Eğitim psikolojisinde motivasyon; öğrencilerin isteksizliği, ihtiyaçları, arzuları, öğrenme sürecine katılımı ve başarılı olmaları ile ilgili bir kavramdır (Bomba vd. 1999). Eğitim psikologları motivasyonu kısaca “davranışa güç, yön ya da amaç veren yöntemler” olarak tanımlamaktadır (Eggert, 2000; Bixler, 2006).

Motivasyon, eğitim psikolojisinde önemli bir kavram olarak yer almakta ve ilgili alandaki bir çok çalışma bu konuya odaklanmaktadır (Rutter vd., 2005). Motivasyon teorileri temelinde yapılan bu araştırmalar, motivasyonun farklı boyutlarını ele almaktadır. Bu teoriler arasında Keller’in motivasyon teorisi, günümüzde bir çok öğretim tasarımcısı tarafından motivasyon ve performans ilişkisi temelinde motivasyonel öğretim tasarımında sıkça kullanılmaktadır (Small, 1997).

Keller, etkili bir öğretim tasarımında motivasyonun önemli bir değişken olduğunu, öğrencilerin motive edildiğinde daha yüksek başarı gösterdiklerini ileri sürmektedir.

ARCS Motivasyon Modeli, Keller (1983, 1987) tarafından on yıllık bir çalışmanın ardından birçok motivasyon modeli analiz edilerek geliştirilmiştir. ARCS motivasyon modelindeki temel strateji bileşenleri Dikkat (Attention), Uygunluk (Relevance), Güven (Confidence) ve Doyum (Satisfaction) olup ARCS bu kelimelerin İngilizcelerinin ilk harflerinin birleşiminden oluşmaktadır. Model, her bir strateji altında üçer alt strateji olmak üzere toplam on iki stratejiden oluşmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. : ARCS Motivasyon Stratejileri

Dikkat (Attention)	Uygunluk (Relevance)	Güven (Confidence)	Doyum (Satisfaction)
A1-Algisal Uyarılma	R1-Yakınlık-Aşinalık	C1-Başarı Beklentisi	S1-Doğal Sonuçlar
A2-Araştırmaya Yönelik Uyarılma	R2-Hedefe Yönelme	C2-Zorluk Düzeyi	S2-Olumlu Sonuçlar
A3-Değişkenlik	R3-Güdü Eşleşmesi	C3-Yükleme Şekli	S3-Eşitlik-Adalet

(Kaynak: Keller, 1983, 1987)

ARCS motivasyon modelinde; dikkat stratejileri, merak ve ilginin uyandırılmasına ve sürdürülmesine yöneliktir; uygunluk stratejileri, öğrenenlerin ihtiyaçları, ilgileri ve güdülleri ile ilişkilidir; güven stratejileri, öğrencilerde başarı için olumlu bir beklentinin gelişmesinde yardımcı olur; doyum stratejileri ise, öğrencilerin çaba göstermesi için içsel ve dışsal destek sağlar.

1. **Dikkat Stratejileri:** ARCS motivasyon modeline göre öğretim tasarımında ilk iş öğrenenleri motive etmek için onların dikkatini çekmek ve devam ettirmektir. Keller (1987), öğrencinin dikkatini çekmek için üç yöntem olduğunu düşünmektedir. Dikkat stratejileri olarak da ifade edilen bu üç yöntem:
 - Strateji A.1 Algısal Uyarılma:** Öğretimde, alışılmamış, şaşırtıcı, tutarsız ya da belirsiz olaylar yaratılarak öğrencinin dikkati çekilir ve devam ettirilir.
 - Strateji A.2 Araştırmaya Yönelik Uyarılma:** Öğrencileri şaşırtacak ilginç sorular sorulur, onlarda bilginin araştırılması davranışı harekete geçirilir ya da öğrencilerin soru sormaları ya da bir problemi çözmeleri istenir.
 - Strateji A.3 Değişkenlik:** Bir dizi yöntem ve ortamı birlikte kullanarak diğer bir ifadeyle öğretimin öğeleri çeşitlendirilerek öğrencilerin ilgisi devam ettirilir.
2. **Uygunluk Stratejileri:** Dikkat ve merak öğrenenleri motive edici koşullardır, ancak yeterli değildir. Öğrencilerin aynı zamanda öğretimin gerekliliklerinin kendi hedefleri ile tutarlı, öğrenim stillerine uygun ve geçmiş deneyimleriyle bağlantılı olduğunu algılamaları gerekmektedir. Açık ve net hedefler koymak, uygunluğun önemli bir bileşenidir.
 - Strateji R.1 Yakınlık-Aşinalık:** Öğrencilerin birikimleri ve değer yargıları ile alakalı anlaşılabilir bir yöntemle içerik sunumunda somut bir dil, örnekler ve kavramlar kullanılır.
 - Strateji R.2 Hedefe Yönelme:** Öğretimin amaçlarını ve yararlarını gösteren ifadeler ya da örnekler sunulur veya başarabilecekleri hedefler belirlenir. Hedeflerin belirlenmesinde öğrencinin sürece katılımı sağlanır.
 - Strateji R.3 Güdü Eşleşmesi:** Öğrencilerin güdü profillerine uygun öğretim stratejileri kullanılır.
3. **Güven Stratejileri:** Bu kategoride öğrenciler kendilerini zorlayan görevlerde başarıyı tattıklarında, kendilerine olan güvenleri de artar (Mills, 2004). Keller (1987), güveni üç farklı strateji ile açıklamıştır. Bu stratejiler:
 - Strateji C.1 Başarı Beklentisi:** Öğrenciler, performans gereklilikleri ve değerlendirme kriterleri hakkında bilgilendirilir.
 - Strateji C.2 Zorluk Düzeyi:** Öğrencilerin başarmak için kendi kişisel standartlarını belirlemelerine olanak sağlayacak birçok başarı düzeyi ve başarıya ulaşmalarını sağlayacak performans fırsatları sunulur.
 - Strateji C.3 Yükleme Şekli:** Başarının belirleyicileri olan öğrencinin çabası ve yeteneklerini destekleyen geri bildirim sunulur.
4. **Doyum Stratejileri:** ARCS motivasyon modelinde yukarıda açıklanan stratejiler öğrenmede motivasyonu oluşturmak için önkoşuldur. Doyum ise, öğrencilerin, öğrenim deneyimleri ili ilgili olumlu düşüncelere sahip olmaları için gereklidir.
 - Strateji S.1 Doğal Sonuçlar-İçsel Çaba:** Gerçek ya da simülasyon ortamında yeni kazanılan bilginin ya da becerinin kullanılması için fırsatlar sunulur. Öğrenme yaşantısı içsel olarak haz verici bir şekilde desteklenir ve bu konuda öğrenciler cesaretlendirilir.
 - Strateji S.2 Olumlu Sonuçlar-Dışsal Ödüller:** İstenilen davranışın sürdürülmesi için motivasyonel geribildirim ve olumlu pekiştireçler sunulur.
 - Strateji S.3 Eşitlik-Adalet:** Görevi başarmak için tutarlı standartlar ve sonuçlar sağlanır.

Literatür incelemesi sonucunda, teknolojik ortamlarda öğrenme ve motivasyon ilişkisini ele alan çalışmalarda, ARCS motivasyon modeli stratejilerinin öğrencilerin motivasyonunu artırmada etkili bir araç olduğunu ve uluslararası arenada kabul gördüğünü göstermektedir. Bu çalışmalar aşağıda özetlenerek sunulmuştur.

Gabrielle (2003), teknolojik ortamlarda öğretim stratejilerinin öğrenenlerin motivasyonuna, performansına ve bireysel öğrenmelerine etkilerini inceleyen bir doktora tez çalışması yapmıştır. Çalışmada, öğretim stratejileri ARCS motivasyon modeline göre tasarlanmış, kişisel dijital yardımcı (PDA), web, CD-ROM ve diğer teknolojiler aracılığıyla sunulmuştur. Araştırmada nitel ve nicel araştırma desenleri karma bir yapıda uygulanmıştır. Deneysel çalışma, Amerika'daki askeri okullarda 2002 yılında bir dönem boyunca ve toplam 784 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrenciler toplam 48 alt grupta ve her bir grupta 16 öğretmen yer almıştır. Deney ve kontrol grubu için toplam 22 ders seçilmiş, öğretmenler bu sınıflara yansız olarak atanmıştır. Araştırmacı, her iki gruptaki öğrenciler ile e-posta ile iletişim kurmuştur. Öğretim içeriğine ARCS motivasyon modeli stratejileri entegre edilmiştir. Araştırma sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin akademik performansları kontrol grubundaki öğrencilere göre daha yüksek ve anlamlı çıkmıştır. Benzer şekilde, motivasyon ve bireysel öğrenme eğilimi açısından gruplar arasında deney grubu lehine önemli farklılık görülmüştür.

Dede (2003), ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin matematiğe yönelik motivasyonlarına etkisini araştırmıştır. Araştırma, 2001-2002 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezinde bir ilköğretim okulunda okuyan 7. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, deney grubunda ARCS motivasyon modeli, kontrol grubunda ise geleneksel matematik öğretim yöntemleri 4 hafta süreyle uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan motivasyon testi, öğretim öncesi ve sonrası her iki gruptaki öğrencilere uygulanmıştır. Öğretim öncesi yapılan ön test ölçümlerine göre, deney ve kontrol gruplarının motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğretim sonrası yapılan son test ölçümlerinde de deney ve kontrol grupları öğrencilerinin motivasyon düzeyleri anlamlı bir fark göstermemiştir. Araştırma sonucunda, deney grubunda uygulanan ARCS motivasyon modelinin, öğrencilerinin motivasyon düzeyleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Mills ve Sorenson (2004), "Learning Through Sports, LLC" tarafından tasarlanmış "Kids College" isimli bir web tabanlı öğrenme programında etkili bir öğrenme için öğretim tasarımı kuramlarını, motivasyonel tasarımda ise ARCS motivasyon modeli stratejilerini uygulamışlardır. Web tabanlı Kids College programı, içinde spor temalı etkinliklerin kullanıldığı interaktif bir öğrenme ortamı sunarak öğrencilerin öğrenme sürecine katılımlarını sağlamak için geliştirilmiştir. Programda sekiz interaktif spor etkinliği sunulmuş, bu etkinliklerin her birinde 8. sınıftaki öğrencilerin matematik, okuma ve dil öğrenimi ile ilgili standartların belirlenmesi amacıyla yüzlerce soru hazırlanmıştır. Bunun yanında, program öğrencilerin pratik yapmaları ve sınıf ortamında öğrendiklerini pekiştirmesi için bir kaynak görevi görmüştür. Araştırmada, ARCS motivasyon modeli stratejileri adım adım uygulanmış, uygulama sonucunda bu stratejilerin öğrencilerin öğrenmesine olan etkisi tartışılmıştır. Araştırma sonucunda, web tabanlı Kids College programında öğrenme sürecine öğrencilerin aktif katıldıkları ve sınıf ortamında öğrendiklerini uygulayarak pekiştirdikleri görülmüştür. Ayrıca, Kids College programının öğrencilerin dikkatini çektiği ve ilgisini artırdığı, güven ve doyum sağlayarak pratik yapma, öğrenme ve başarı konusunda daha istekli olmalarını sağladığı tespit edilmiştir.

Amaç, Önem ve Sınırlılıklar

Amaç

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Muhasebe Eğitimi Bölümünde İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı dersinde web destekli öğretim ile "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu ana amaç doğrultusunda belirlenen araştırma soruları ise şöyledir:

- 1) Web destekli öğretime katılan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) motivasyon puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2) Öğrencilerin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puanları cinsiyete, yaşa ve cinsiyetyaş ortak etkisine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Önem

Çalışmada, alan yazında web destekli öğretim konusunda birçok araştırmanın yapıldığı ancak muhasebe eğitiminde İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı dersinde web destekli öğretime ve "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasına ilişkin uygulamalı bir araştırmanın bulunmadığı görülmüştür. Bunun dışında, öğretim tasarımında ARCS stratejilerinin uygulandığı alan yazındaki çalışmalarda "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisini ele alan bir çalışmaya da rastlanılmamıştır. Bu nedenle, İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı dersinin öğretiminde web destekli öğretimin ve "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına olumlu yönde etkisinin olacağına inanılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıda belirtilen sınırlılıklar dâhilinde yürütülmüştür:

- Web destekli İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı Dersi E-Öğrenme Sistemi v2.0 ve E-Öğrenme Sistemi – Sanal Sınıfım uygulaması ile,
- Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Muhasebe ve Finansman Eğitimi Bölümü'nde 3.sınıfta öğrenim gören ve BİL-501 İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı dersinde web destekli öğretimde e-öğrenme sistemi sanal sınıfım uygulamasına katılan toplam 222 öğrenci ile,
- 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz dönemi ile,
- Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretim öncesi genel motivasyon düzeylerinin aynı düzeyde olduğu varsayılarak,

- İçerik olarak BİL-501İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı dersinin tüm üniteleri (modülleri), öğretim tasarımında ARCS motivasyon stratejileri ve 14 haftalık öğretim programı ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi–Sanal Sınıfım” uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, araştırma problemine doğru ve ekonomik cevap bulmak için “deney ve kontrol gruplu sınıfta uygulama” araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma modeli çerçevesinde uygulama sonrası “E-Öğrenme Sistemi- Sanal Sınıfım” uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisini belirlemek amacıyla, öğretim tamamlandıktan sonra deney ve kontrol grubu öğrencilerine John M. Keller (1993, 2006) tarafından geliştirilen ve Sami ACAR (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan geçerliği ve güvenilirliği bir çok çalışmada kanıtlanmış “Öğretim Materyali Motivasyon Ölçeği” (IMMS) uygulanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Muhasebe ve Finansman Eğitimi Bölümünde “İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı” dersine kayıtlı 3. sınıf öğrencileri (toplam 242 öğrenci) dâhil edilmiştir. Derse sürekli devam eden ve anketleri yanıtlayan 222 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubunda yer alan 222 öğrenciden 111 öğrenci deney grubuna, 111 öğrenci de kontrol grubuna yansız olarak atanmıştır.

Öğretim Materyali ve Uygulama

Web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi–Sanal Sınıfım” uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, deney ve kontrol gruplarında öğretim laboratuvar ortamında web destekli öğretim ile gerçekleştirilmiştir. Derste her iki grupta “E-Öğrenme Sistemi v2.0” dâhilinde gerçekleştirilen öğretimde Word belgesi ve PowerPoint sunusunu paylaşımı için dosya yöneticisi, asenkron mesaj panosu, forum ve duyurular panosu kullanılmıştır. Deney grubunda bunların dışında “E-Öğrenme Sistemi – Sanal Sınıfım” uygulaması kullanılmıştır(Şekil 1).

“E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım” uygulaması, Sami Acar tarafından 2010 yılında doktora tez çalışmasının ardından E-Öğrenme Sistemi v2.0 web destekli öğretim yazılımına ilave olarak bu çalışmada kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Materyalin, uygulama öncesinde alfa ve beta testleri yapılmış, çalışmada yazılımın kullanımına ilişkin herhangi bir sorun ile karşılaşılmamıştır.

Şekil 1: E-Öğrenme Sistemi – Sanal Sınıfım Uygulaması

İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı dersine katılan ve araştırmacının çalışma grubunda yer alan öğrenciler, grup tabanlı öğrenme yaklaşımına göre A,B,C,D,E,F ve G olmak üzere toplam 7 gruba ayrılmıştır. Her bir grupta 1'i grup sorumlusu, 2'si araştırmacı, 2'si metin yazarı (word), 2'si sunu hazırlayıcı (Powerpoint), 2'si sunucu ve 1'i değerlendirmeci olmak üzere toplam 10 öğrenci yer almıştır. Grup sorumlusu, grup lideri olarak grubun çalışmalarını organize etmiş, grupta bütünlüğü sağlamış ve grup hakkında dersin öğretmenine geri bildirimlerde bulunmuştur. Ayrıca, grup sorumluları araştırma konularına ait dosyaların paylaşımını ve grubun çalışmasına ilişkin soruları yine web ortamında sohbet ve forum sayfalarında yanıtlamıştır. Grup üyeleri, araştırma konusu ile ilgili kendilerine verilen görevleri yerine getirmiş ve gruptaki diğer üyeler ile sürekli iletişim halinde olmuşlardır. Dersin öğretmeni, öğretim programı dâhilinde grupları oluşturmuş, grup tabanlı öğrenme sürecini dikkate alarak grupların çalışmalarını hem sınıf ortamında hem de web ortamında yakından takip etmiş, ARCS motivasyon stratejilerini uygulayarak ve gruplara zamanında geri bildirimlerde bulunarak öğrenmelerini kolaylaştırmıştır.

Uygulamada her bir grup, önce araştırma konuları ile ilgili literatür taraması yapmış, elde edilen kaynaklar word belgesine özetlenerek aktarılmış, word belgesinde toplanan ve özetlenen veriler Powerpoint sunusuna dönüştürülmüş, sunular ve içerik öğretim ortamında anlatım yöntemiyle sunulmuş ve son olarak konuya ilişkin çoktan seçmeli değerlendirme soruları yanıtlamaları için sınıfa sunulmuştur. Öğretmen ve diğer grup üyelerinin değerlendirmeleri sonucunda grupların çalışmaları son şeklini almış ve web ortamında paylaşımına sunulmuştur. Bu süreçte gruptaki her bir öğrenci öğrenme ortamına aktif olarak katılmıştır.

Bunların dışında deney grubu öğrencilerinin sunumları sırasında "E-Öğrenme Sistemi- Sanal Sınıfım" uygulaması kullanılarak web ortamında öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci arasında görüntülü, sesli ve yazılı metin ile senkron (eş zamanlı) iletişim dahilinde öğretim gerçekleştirilmiştir. Böylelikle deney grubu öğrencileri ile farklı bir ortam kullanılarak motivasyon düzeylerinin artırılması hedeflenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler, John M. Keller (1993,2006) tarafından geliştirilen ve Sami Acar (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan "Öğretim Materyali Motivasyon Ölçeği" ile elde edilmiştir. Bir anket formu dâhilinde sınıfta uygulanan ölçek, dört farklı boyuttan (A,R,C ve S) oluşmaktadır. Her bir boyut farklı motivasyon düzeyini ölçmektedir.

Araştırmada uygulanan anketin (ölçeğin) güvenilirlik analizinde, ölçeğin likert tipi bir ölçek olmasından dolayı Cronbach Alpha kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri (iç tutarlılık katsayısı) 0.82 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir. Ölçeğe ilişkin diğer çalışmalardan elde edilen iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde (Dede, 2003; Keller, 2006; Acar, 2006) araştırmada kullanılan ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırmacının amacı ve araştırma modeli çerçevesinde uygulama sonrası yapılan anket sonucunda elde edilen veriler, SPSS paket programında analiz edilmiştir. Buna göre verilerin analizinde;

- Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin istatistiklerde frekans (f) ve yüzde (%),
- Web destekli öğretime katılan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için çok faktörlü varyans analizi (MANOVA),
- Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puanlarının cinsiyete, yaşa ve cinsiyetxyaş ortak etkisine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için de çok faktörlü varyans analizi (MANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan çalışma grubundaki öğrencilerin demografik özellikleri; cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından incelenmiş, elde edilen bulgular yorumlanarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Kız	100	45.0
Erkek	122	55.0
Toplam	222	100.0
Yaş		
16-20	27	12.2
21-25	179	80.6
26-30	14	6.3
31 ve üstü	2	0.9
Toplam	68	100.0

Tablo 2'deki verilere göre çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin yarısından çoğunun (%55) erkek öğrencilerden oluştuğu ve kız öğrencilerin oran olarak erkeklerden daha az olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre, araştırmaya katılan ve çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunun erkek öğrencilerden oluştuğu söylenebilir.

Yaş açısından öğrencilerin dağılımına bakıldığında ise, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunun (%80.6) 21-25 yaş grubunda yer aldığı, bunu 16-20 yaş grubu öğrencilerin (%12.2) takip ettiği, 26 yaş üzerinde öğrencilerin ise oldukça az olduğu görülür. Bu bulgular, araştırmada cinsiyet ve yaş faktörlerinin dikkate alınmasını diğer bir ifadeyle öğrencilerin motivasyonu üzerinde cinsiyetxyaş ortak etkisinin analiz edilmesini gerektirmektedir.

Web Destekli Öğretimde “E-Öğrenme Sistemi – Sanal Sınıfım” Uygulamasının Öğrencilerin Motivasyonlarına Etkisi

Web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi–Sanal Sınıfım” uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisi, öğretim programı sonunda deney ve kontrol gruplarında uygulanan “Öğretim Materyali Motivasyon Ölçeği” (IMMS) ile elde edilen genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puanlarına ve cinsiyetxyaş ortak etkisine göre ayrı ayrı karşılaştırılmış ve aşağıda yorumlanarak sunulmuştur.

Gruplararası Motivasyon Düzeyi Farklılıkları

Araştırmanın, “öğretim programı sonunda, deney ve kontrol grupları öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) motivasyon puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ait bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 3 : Grupların Motivasyon Düzeylerine İlişkin ARCS, A, R, C ve S Puan Ortalamaları

MOTİVASYON	GRUPLAR	N	\bar{x}	Motivasyon Düzeyi	S
ARCS (en düşük puan 38, ortalama puan 108, en yüksek puan 180)	Deney	111	100.5676	Orta	10.8733
	Kontrol	111	100.5135	Orta	12.2940
	Toplam	222	100.5406	Orta	11.5837
A (Dikkat) (en düşük puan 12, ortalama puan 36, en yüksek puan 60)	Deney	111	39.0631	Orta	5.1896
	Kontrol	111	38.6847	Orta	5.5004
	Toplam	222	38.8739	Orta	5.3450
R (Uygunluk) (en düşük puan 9, ortalama puan 27, en yüksek puan 45)	Deney	111	30.7297	Yüksek	4.9707
	Kontrol	111	30.5676	Yüksek	4.8760
	Toplam	222	30.6487	Yüksek	4,9234
C (Güven) (en düşük puan 9, ortalama puan 27, en yüksek puan 45)	Deney	111	27.9189	Yüksek	3.6235
	Kontrol	111	28.2432	Orta	4.2474
	Toplam	222	28.0811	Orta	3,9355

S (Doym) (en düşük puan 6, ortalama puan 18, en yüksek puan 30)	Deney	111	25.9722	Yüksek	4.1938
	Kontrol	111	20.3063	Orta	4.2099
	Toplam	222	23.1393	Orta	4.2019

Tablo 3'deki deney ve kontrol grubu öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puan ortalamaları incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre biraz daha yüksek olduğu söylenebilir. Grupların ARCS, A,R,C ve S puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin yapılan çok faktörlü varyans analizi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Grupların ARCS, A, R, C ve S Motivasyon Puan Farklılıklarına İlişkin Çok Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

VARYANSIN KAYNAĞI	Bağımlı Değişken	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
GRUP	ARCS	0.162	1	0.162	0.001	0.972*
	A (Dikkat)	7.946	1	7.946	0.278	0.599*
	R (Uygunluk)	1.459	1	1.459	0.060	0.806*
	C (Güven)	5.838	1	5.838	0.375	0.541*
	S (Doym)	7.207	1	7.207	0.408	0.524*
Hata	ARCS	29630.973	220	134.686		
	A (Dikkat)	6290.523	220	28.593		
	R (Uygunluk)	5333.135	220	24.242		
	C (Güven)	3428.703	220	15.585		
	S (Doym)	3884.252	220	17.656		
Toplam	ARCS	2273696	222			
	A (Dikkat)	341780	222			
	R (Uygunluk)	213868	222			
	C (Güven)	178492	222			
	S (Doym)	97064	222			

* p > 0.05

Tablo 4'deki çok faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre; genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puan ortalamaları anlamlı bir farklılık göstermemektedir(p>0.05). Bu bulguya dayanarak, deney grubu öğrencilerinin motivasyon puan ortalamaları kontrol grubu öğrencilerine göre biraz daha yüksek olmasına karşın bu farkın anlamlı olmadığı ve web destekli öğretimde "E-Öğrenme Sistemi – Sanal Sınıfım" uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına önemli bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin Genel Motivasyon (ARCS), Dikkat (A), Uygunluk(R), Güven(C) ve Doym(S) Puanlarının Cinsiyete, Yaşa ve CinsiyetxYaş Ortak Etkisine Göre Farklılıkları

Araştırmanın, "Öğrencilerin genel motivasyon(ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) puanlarının cinsiyete, yaşa ve cinsiyetxyaş ortak etkisine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: ARCS, A, R, C ve S Puanlarının Cinsiyete, Yaşa ve CinsiyetxYaş Ortak Etkisine Göre Farklılıklarına İlişkin Çok Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

VARYANSIN KAYNAĞI	Bağımlı Değişken	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
CİNSİYET	ARCS	108.102	1	108.102	0.495	0.482*
	A (Dikkat)	5.748	1	5.748	0.199	0.656*
	R (Uygunluk)	12.891	1	12.891	0.522	0.471*
	C (Güven)	0.212	1	0.212	0.014	0.907*
	S (Doyum)	15.591	1	15.591	0.882	0.349*
YAŞ	ARCS	133.077	3	44.359	0.203	0.894*
	A (Dikkat)	67.598	3	22.533	0.780	0.506*
	R (Uygunluk)	19.610	3	6.537	0.264	0.851*
	C (Güven)	1.112	3	0.371	0.024	0.995*
	S (Doyum)	14.701	3	4.900	0.277	0.842*
CİNSİYETx YAŞ	ARCS	172.182	2	86.091	0.394	0.675*
	A (Dikkat)	28.033	2	14.017	0.485	0.616*
	R (Uygunluk)	4.508	2	2.254	0.091	0.913*
	C (Güven)	27.381	2	13.691	0.884	0.415*
	S (Doyum)	15.893	2	7.947	0.449	0.639*
Hata	ARCS	45402.319	208	218.280		
	A (Dikkat)	6005.757	208	28.874		
	R (Uygunluk)	5140.702	208	24.715		
	C (Güven)	3219.887	208	15.480		
	S (Doyum)	3678.165	208	17.683		
Toplam	ARCS	3043665	215			
	A (Dikkat)	331137	215			
	R (Uygunluk)	206453	215			
	C (Güven)	173257	215			
	S (Doyum)	94040	215			

* p > 0.05

Tablo 5'teki çok faktörlü varyans analizi sonuçlarına göre; çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ARCS, A, R, C ve S puanları cinsiyete, yaşa ve cinsiyetxyaş ortak etkisine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir(p>0.05). Bu bulguya dayanarak, web destekli öğretimde "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasına katılan öğrencilerin motivasyonlarına cinsiyetin, yaşın ve cinsiyetxyaş ortak etkisinin önemli olmadığı söylenebilir.

Sonuçlar

Araştırmada, web destekli öğretimde "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasının öğrencilerin motivasyonlarına etkisi istatistiksel çözümleneleri içeren araştırma bulguları ile ortaya konulmuştur. Araştırmanın amaçlarına göre sıralanmış sonuçlar aşağıda verilmiştir:

- Web destekli öğretimde "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" in uygulandığı çalışma grubuna katılan öğrencilerden erkek öğrenciler kız öğrencilere göre oransal olarak daha fazladır ve öğrencilerin çoğu 21-25 yaş aralığındadır.
- Web destekli öğretimde "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasına katılan deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) düzeyleri arasında önemli bir farklılık görülmemiştir. Deney grubu öğrencilerinin ARCS, A, R, C ve S puan ortalamaları kontrol grubu öğrencilerine göre biraz daha yüksek olmasına karşın bu farklılık istatistiksel analizler sonucunda anlamlı bulunmamıştır. Uygulamanın yapıldığı gruptaki öğrenciler "E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım" uygulamasını özellikle motivasyonun güven ve doyum boyutlarında yüksek etkiye sahip olduğunu göstermesine karşın uygulama sırasındaki öğrencilerin yaşamış olduğu fakültenin kapanması ve iş bulamama korkusunun onların motivasyonunu ve uygulamayı olumsuz yönde etkilemiş olduğu söylenebilir.

- Web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi-Sanal Sınıfım” uygulamasına katılan öğrencilerinin genel motivasyon (ARCS), dikkat(A), uygunluk(R), güven(C) ve doyum(S) düzeylerine cinsiyet, yaş ve cinsiyetxyaş ortak etkisinin önemli olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, çalışma grubunda yer alan öğrencilerden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre oransal olarak fazla olmasının ve yaş olarak 21-25 yaş aralığında olanların oransal olarak daha fazla olmasının öğrencilerin motivasyonları üzerinde önemli bir etkisi yoktur.

Öneriler

Araştırma bulgularından hareketle varılan sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

- İşletmelerde Bilgisayar Kullanımı gibi bilgisayar teknolojisinin öğretimini içeren derslerde, yüz yüze öğretimin tamamlayıcısı olan web destekli öğretim uygulanabilir. Bu tür bir öğretimde farklı yeni ve ileri internet teknolojilerinin kullanımı onların derse karşı tutumlarını etkileyebilir, ancak öğrencilerin motivasyonlarına katkısı sadece öğretim materyali ile değil aynı zamanda öğrencilerin içinde buldukları durumla doğru orantılıdır. Bundan dolayı, kimi zaman bu tür uygulamalı araştırmalarda dışsal motivasyon yanında öğrencilerin içsel motivasyonları da dikkate alınabilir.
- Araştırmada çalışma grubunda uygulanan “E-Öğrenme Sistemi–Sanal Sınıfım” uygulaması, bu dersin öğretimine bir yenilik katmaktadır. Uygulamada motivasyon boyutunda istenilen etki görülmemesine karşın, dersin verildiği eğitim kurumlarında öğretim materyali örnek bir çalışma olarak değerlendirilebilir.
- Araştırmada, çalışma grubunda uygulanan “E-Öğrenme Sistemi–Sanal Sınıfım” uygulaması, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Web ortamında uygulanan bu tür öğretim yazılımlarının geliştirilmesinde web tasarımcısı, grafik tasarımcısı, ses ve görüntü uzmanı, içerik uzmanı ve benzeri kişilerden oluşan bir uzman ekibin bulunması önerilir.
- Web destekli öğretimde “E-Öğrenme Sistemi–Sanal Sınıfım” uygulaması, eğitimin diğer kademelerinde ve farklı öğrenme ortamlarında uygulanarak farklı boyutlarda etkisi araştırılabilir.
- Araştırmada çalışma grubunda 222 öğrenci yer almıştır. Bu sayı, güvenilir istatistikî sonuçlar için minimum düzeyi karşılamaktadır, ancak araştırma sonuçlarının genellenebilmesi için daha çok sayıda öğrenci üzerinde çalışmanın yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, S. (2006). Web Destekli Performans Tabanlı Öğrenmede ARCS Motivasyon Stratejilerinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Öğrenmelerinin Kalıcılığına, Motivasyonlarına ve Tutumlarına Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bixler B. (2006). Motivation and its Relationship to Design of Educational Games, <http://www.nmc.org/events/2006summerconf/materials/Bixler/m&g.pdf>, Erişim Tarihi: 9 Eylül 2006.
- Bombia, L., Beluzo, L., Demeester, D., Elander, K., Johnson, M. VE Sheldon, B. (1997) *The Impact of Teaching Strategies on Intrinsic Motivation*, ERIC ID: ED418925, New York, USA.
- Dede, Y. (2003). ARCS Motivasyon Modeli'nin Öğrencilerin Matematiğe Yönelik Motivasyonlarına Etkisi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2003, Sayı: 2.
- Eggert, M. A. (2000). *The Motivation Handbook*, Management Pocketbooks Ltd., Hants, England.
- Erkunt, H. ve Akpınar, Y. (2002). İnternet Tabanlı ve İnternet Destekli Eğitim: Kurumsal Bir Eğitim Yönetim Sistemi Örneği, *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 23-25 Mayıs 2002, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Eşgi, N. (2006). Web Temelli Öğretimde Basılı Materyal ve Yüzyüze Öğretimin Öğrenci Başarısına Etkisi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:4, Sayı:4, Ankara.
- Gabrielle, D. M. (2003). The Effects of Technology-Mediated Instructional Strategies on Motivation, Performance and Self-Directed Learning, A Ph. D. Dissertation, Department of Educational Psychology and Learning Systems, Florida State University, USA.
- Güney, S. (1998). *Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü*, Ocak Yayınları, Ankara.
- Karataş, S. (2008). Temel Kavramlar ve Kurumsal Temeller, Ed: H. İbrahim Yalın, *İnternet Temelli Eğitim*, 1. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Keller, J. M. (1983). Motivational Design of Instruction. In C.M. Reigeluth (Ed.). *Instructional-Design Theories and Models: An overview of Their Current Status*. Hilldale, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates Inc., 383-403.

- Keller J. M. ve Kopp, T. W. (1987) *An Application of the ARCS Model of Motivational Design*, In C. M. Reigeluth, *Instructional Design Theories and Models: An Overview of Their Current Status*, Hillsdale, Lawrence Erlbaum Associates, USA.
- Mills, R. J. ve Sorensen, N. (2004). *Kids College 2004: An Implementation of the ARCS Model of Motivational Design*, Utah University, USA.
- Rutter, K. L., Smith, B. ve Hall, H. C. (2005) The Effects of Gender and Grade Level on The Motivational Needs of Family and Consumer Sciences Students, *Journal of Family and Consumer Sciences Education*, Vol. 23, No. 2, USA.
- Small, R. (1997). *Motivation in Instructional Design*, ERIC Clearinghouse on Information&Technology, (ED409895).
- YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) (2006). *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi-Taslak Rapor*, Yüksek Öğretim Kurumu, Ankara, www.yok.gov.tr, Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2006.

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ AÇIK VE UZAKTAN ÖĞRENME DENEYİMİ: KURUMSAL TEMEL DERSLERİN ÇEVİRİMİÇİ OLUŞTURULMASI, YÖNETİMİ VE SUNUMU

Yasin ÖZARSLAN¹, Emrah EMİRTEKİN², Sabah BALTA³

Özet

Bu çalışmada Yaşar Üniversitesi bünyesinde yürütülmekte olan "Kurumsal Temel Dersler" in çevrimiçi olarak oluşturulması, yönetimi ve sunulması süreci ve araştırmacıların bu süreçteki deneyimleri paylaşılmaktadır. Çalışmada üniversitenin "Kurumsal Temel Dersler" bağlamında açık ve uzaktan öğrenme deneyimleri, planlanma, tasarım, üretim, sunum, değerlendirilme aşamaları ve mevcut durum hakkında bilgiler verilmektedir. Bu çalışma ile Yaşar Üniversitesi "Kurumsal Temel Dersler" inin açık ve uzaktan öğrenme ile sunumu sürecinde yaşananlar ve uygulanan çözümler paylaşarak ulusal alanyazınına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: e-öğrenme, açık ve uzaktan öğrenme, derslerin çevrimiçi oluşturulması, yönetimi ve sunumu, öğrenme ortamı tasarımı

YASAR UNIVERSITY OPEN AND DISTANCE LEARNING EXPERIENCE: CREATE, MANAGE & DELIVER FOUNDATION COURSES ONLINE

Abstract

The aim of this study is to share the creation, management and delivery experience of online courses in Yasar University. The study focuses on university's open and distance learning experiences within the context of "University Foundation Courses"; what happened in this process and implemented solutions are presented. In the study, in addition to the information about current situation, planning, design, production, implementation, evaluation phases are presented.

Keywords: eLearning, open and distance learning, create, manage and deliver courses online, learning environment design.

Giriş

Üniversiteler bilimsel bilgi yanında çağdaş ve uygar yaşam biçiminin öğrenildiği, üstün nitelikli yaşam alanlarıdır. Bu kapsamda Yaşar Üniversitesi gerçek yaşam ortamında ortaya çıkan her yeni gereksinimi öğretim programlarına ve mezunlarının yeterliliklerine yansıtmak adına lisans veya ön lisans programları çerçevesinde alacakları 'uzmanlık' ve 'seçimlik' derslerinden farklı ama bu programlarla eşgüdümlü öğrenme alanları çalışması başlatmıştır. 2010 yılından bu yana Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) alınmasını 'zorunlu' tuttuğu ve 'seçimli' olarak sunulan derslerin dışında "Temel Dersler Programı" altında toplanan ve üniversite eğitiminin yüksek niteliğine uygun olarak, bilimin yöntem ve ilkelerini benimseten ve sanat duyarlılığını kazandıran bir takım dersleri öğrencilerine sunmaktadır. Bu amaçla üniversitede temel bilimleri bir yaşam biçimine dönüştürerek tüm yaşamsal sorunların çözümüne yönelik bilimsel teorilere dayanarak kazanımlar sağlamayı hedefleyen, disiplinler arası özelliğe sahip "Bilim Kültürü" bölümü kurulmuştur. Bu bölüm *Tasarım Kültürü, Proje Yönetimi, Araştırma ve Yöntembilim, İnsan Bilimleri, Etik ve Estetik* bilim disiplininde 'felsefe' ve sosyal sorumluluk alanında 'etkinlik' olmak üzere dersleri tüm fakülte bölümleri ve meslek yüksekokulu programları öğrencilerine sunulmasını sağlamaktadır.

¹ Yrd.Doç.Dr., Yaşar Üniversitesi, yasin.ozarslan@yasar.edu.tr

² Uzman, Yaşar Üniversitesi, emrah.emirtekin@yasar.edu.tr

³ Doç.Dr., Yaşar Üniversitesi, sabah.balta@yasar.edu.tr

2011 yılında yaygınlaştırma ve sahip olunan fiziki olanakları daha verimli kullanma hedefleri doğrultusunda 2012-2013 eğitim öğretim yılından başlamak üzere *Açık ve Uzaktan Öğrenme* olanakları kullanılarak dersleri yürütme kararı alınmıştır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar ile dersler çevrimiçi etkinliklerle desteklenerek yeniden tasarlanmış ve üniversite bünyesinde oluşturulan “Açık ve Uzaktan Öğrenme Merkezi” koordinesinde e.yasar.edu.tr öğrenme ortamı üzerinden sunulmaya başlanmıştır.

Yapılan çalışmalar, temel bileşenleri analiz (analysis), tasarım (design), geliştirme (development), uygulama (implementation) ve değerlendirme (evaluation) olan ADDIE (Gustafson & Branch, 2002) döngüleri içinde hayata geçirilmiştir. Çalışmalar “makro-tasarım” ve “mikro-tasarım” olarak (Banathy, 1987) iki boyutta gerçekleştirilmiştir. Makro tasarım sistemin bütününe bakan ortamın geliştirilmesine yönelik çalışmaları kapsarken, mikro tasarım dersler düzeyinde gerçekleştirilen çalışmalardır.

Projenin analiz aşamasında öncelikli olarak gereksinimler belirlenmiş ardından iş tanımları yapılarak görevli ve sorumlular atanmış, bir stratejik plan geliştirilmiştir. Ortam, hedef kitle ve amaçlar doğrultusunda süreç tanımlanarak çıktılara yönelik olarak bir proje takvimi oluşturulmuştur. İçerikler alan uzmanı olarak tanımlanan tam zamanlı ve yarı zamanlı üniversitenin ilgili alanlarında faaliyet gösteren akademik kadrosundan temin edilmiştir. Çevrimiçi ortama yönelik olarak içerik ve etkileşim düzenlemeleri için öğretim tasarımı desteği alınmıştır. Çoklu ortam öğeleri üniversitenin medya merkezi kaynakları kullanılarak üretilmiştir. Sunumu bilgi işlemin tahsis ettiği sunuculardan açık kaynak kodlu işbirlikli öğrenme ortamı Sakai CLE üzerinden yapılmış ve sürekliliği bu kapsamda faaliyetler göstermesi adına üniversite bünyesinde “Açık ve Uzaktan Öğrenme Merkezi” oluşturulmuştur. Merkez bünyesinde barındırdığı uzmanlar ve üniversitedeki farklı birimleri ve akademik personellerinden destek alarak üniversitenin ihtiyaçları ve politikaları doğrultusunda faaliyet göstermektedir.

Bu çalışmada *Yaşar Üniversitesi Temel Dersler Programı* üzerinden üniversitenin çevrimiçi öğrenme hizmetleri sunabilmek adına deneyimlerinden söz edilmektedir. Gerek derslerin tasarımı (mikro düzeyde), gerekse bunların çevrimiçi sunulabilmesi için gerekli sistemlerin geliştirilmesi (makro düzeyde) için bu güne kadar gelinen süreç ve alınan kararlar ve uygulamaların doğurduğu sonuçlar her bir aşamada yeri geldikçe söz edilmektedir. Sonuç olarak gelinen nokta ve bu konuda çalışmalar yürütmek isteyenlere öneriler sunulmaktadır.

Yaşar Üniversitesi Temel Dersler Programı (TDP)

Yaşar Üniversitesi evrensel bilim değerleriyle elde edilen araştırma ve analizlerle dayanarak öğrenme olanaklarını en uygun biçimde öğrencilerine ulaştırmak ve bilimsel bilginin yanında kurumsal kimlik değerlerini öğretim programlarına yansıtmak adına bir takım dersleri “Temel Dersler Programı” altında sunmaktadır.

Programın akademik olarak yürütülmesini *Bilim Kültürü* bölümü sağlamaktadır. Temel Dersler Programı, Tasarım Kültürü, Proje Yönetimi, Araştırma ve Yöntembilim, İnsan Bilimleri, Etik ve Estetik bilim disiplininde ‘felsefe’ ve sosyal sorumluluk alanında ‘etkinlik’ olmak üzere 7 dersten oluşmaktadır. Felsefe dersleri iki (2), etkinlik dersi ise bir (1) Avrupa Kredi Transfer Sistemi Kredisi (AKTS) ağırlığına sahiptir. Felsefe Dersleri, Yaşar Üniversitesi'nin farklılık, ayrıcalık ve üstünlüğünün bir anlatımı olan ortak kurumsal akademik kültür ve özgün kimlik değerlerini yansıtan bilim iddiasının dayanak ve temel ilkelerini, bu ilkelerin felsefe temellerini benimsetme hedefine yönelik yöntemlerin öğrenildiği 'kurumsal' derslerdir. Etkinlik Dersi ise, Yaşar Üniversitesi öğrencilerinin, kampüs dışındaki gerçek yaşam ortamında var olduğunu saptadıkları çevre (sosyal, kültürel, doğal, siyasal, mesleki, vb.) sorunlarına 'çok disiplinli çalışma grupları' oluşturarak çözüm aradıkları 'uygulamalı' bir derstir. Söz konusu dersler, Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) alınmasını 'zorunlu' tuttuğu dersler dışında, seçtikleri lisans (Fen-Edebiyat, Güzel Sanatlar, Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, İletişim, Mimarlık ve Mühendislik Fakülte Bölümleri) veya ön lisans (Meslek Yüksekokulu) Programları çerçevesinde alacakları 'uzmanlık' ve 'seçimlik' derslerinden farklı ama bu programlarla eşgüdümlü öğrenme alanlarından oluşmakta ve tüm Fakülte Bölümleri ile Meslek Yüksekokulu Programları öğrencileri için ortak ve zorunludur.

2012 yılına kadar alan uzmanı tam ya da yarı zamanlı akademik personel tarafından yüz yüze olarak yürütülen bu dersler sahip olunan fiziki olanakları daha verimli kullanılması ve öğrencilere öğrenme imkânı sağlanabilmesi adına Açık ve Uzaktan Öğrenme olanakları kullanılarak sunulmasına karar verilmiştir.

Kurumsal Temel Derslerin Çevrimiçi Oluşturulması, Yönetimi ve Sunumu

Çalışmalar sistemin bütününe bakan ortamın geliştirilmesine yönelik “makro-tasarım” ve dersler düzeyinde gerçekleştirilen “mikro-tasarım” çalışmaları olarak iki boyutta gerçekleştirilmiştir. Sürecin öğretim tasarımı için ADDIE modeli (analiz, tasarım, geliştirme, uygulama ve değerlendirme) tercih edilmiştir.

Analiz Süreci

Öncelikli olarak uluslararası bağlamda yükseköğretim programlarına yönelik olarak yapılan araştırma ve incelemeler ile mezunlarının istihdam edilmesi söz konusu olan sektör, kurum ve işletmelerin güncel talepleri doğrultusunda yapılan ‘gereksinim analizi’ ile temel becerileri kazandırmaya yönelik dersler belirlenmiştir.

Derslerin hizmet ve kalitesini yükseltmek ve yaygınlaştırmak amacıyla, Açık ve Uzaktan Öğrenme (e-öğrenme) olanaklarından yararlanmaya yönelik olarak üniversite bünyesinde ekiplerin yetiştirilmesi adına;

- eÖğrenme ortamı tasarımı ve uyarlaması/uygulaması,
- eÖğrenme içeriği tasarımı (içerik/kitap, çoklu ortam, grafik, animasyon, soru), yapımı (senaryo yazma, seslendirme, video çekim, kurgu) ve yayını,

kapsamında konu ile ilgili akademisyen ve profesyonellerden danışmanlık hizmeti olarak stratejik bir plan ortaya konulmuştur.

Gereksinim analizi sonucunda temel becerileri kazandırmaya yönelik olarak Temel Dersler Programının; İnsan Bilimleri (Davranış Bilimleri, Gösterge Bilim ve Anlam Bilim, Bilim Felsefesi ve Tarihi, Teknoloji ve Toplum, Felsefe – Mantık, Girişimcilik, Yenilikçilik ve Yaratıcılık, Liderlik, Çevre), Araştırma ve Yöntem Bilimi, Tasarım Kültürü, Estetik, Etik, Proje Geliştirme ve Sosyal Sorumluluk *derslerinden* oluşmasına karar verilmiştir.

Üniversitenin kaynakları ve sahip olduğu fiziki şartlar doğrultusunda bu derslerden 11 tanesi (*Girişimcilik, Yenilikçilik ve Yaratıcılık, Liderlik, Çevre hariç*) hayata geçirilecek yüz yüze yürütülmüş ve bu alanlarda bir birikim elde edilmesi sağlanmıştır. Bu deneyimler neticesinde uygulamaya yönelik olan “Sosyal Sorumluluk” dersi hariç geri kalan ve yüz yüze verilmekte olan bu derslerin belirlenen konu uzmanı akademisyenlerle “ders kitabı taslağının hazırlanması” için çalışmalar başlatılmıştır. Ders içeriklerinin belirlenmesinde öğretim programı içinde bu dersin nerede yer aldığı, ders kapsamındaki konuların nasıl ele alınacağı ve hangi öğretim ortamlarının nasıl kullanılacağına saptanması gibi bir dizi kararlar alınmış ve bu kararlar doğrultusunda materyallerin üretimini içeren bir süreç planlanmıştır.

Bu çalışmalara paralel olarak sistemin altyapısına yönelik üniversite bünyesinde bir analiz yapılmıştır. Hedeflenen kitlenin sayısına ve sunulacak hizmetlere göre sistemin modeli oluşturulmuş, ileriye dönük ölçeklemeler yapılarak gerekli iyileştirmeler için planlamalar yapılmıştır.

Tasarım Süreci

Tasarım süreci daha öncede belirtildiği üzere mikro ve makro düzeyde iki ayrı ekip tarafından yürütülmüştür. Mikro düzeyde bir öğretim tasarımcısının yönetiminde derslere yönelik olarak içerik ve çevrimiçi sunulması için etkinlik ve değerlendirmelerin modeli oluşturulmuştur. Makro düzeyde ise mikro düzeyde alınan kararları hayata geçirebilmek adına ihtiyaç duyulan sistem için teknik ekip tarafından kararlar alınmıştır.

Derslerin Tasarım Süreci

Gereksinim analizleri doğrultusunda belirlenen içeriklerin üniversitenin kimliğini taşıyan özgün ve standart ders materyalleri olarak üretimini sağlayabilmek adına konu uzmanlarıyla birlikte çalışarak şablonlar oluşturulmuştur. Bu şablonlar dersin tanıtımı, amaçları, öğrenme çıktıları, özeti, çoklu ortam nesnelere, değerlendirme sorularından oluşan alt başlıkları içermektedir. Bunun yanında çevrimiçi sunulacak olan bu malzeme ve etkinliklerin nasıl hazırlanması gerektiği konusunda bir seri eğitimler verilmiştir.

Üretilen ham içerikler öncelikli olarak oluşturulan hakem heyetleri ile paylaşarak öğretim tasarımı ekibi gözetiminde amaca uygunluğu kontrol edilmiştir. İlk modelde üniversitenin akademik takvimine paralel olarak 12 haftalık öğretim süreci düşünülerek 12 ünite ve ara sınav ile dönem sonu değerlendirme sınavı şeklinde bir yapı tasarlanmıştır. Bu yapıda her bir ünitenin kitap bölümü, konuyu özetleyen farklı bakış çoklu ortam içeriği, bölüm sonu değerlendirmesi, bölüm forum tartışması ve haftalık sohbet etkinliklerinden oluşmasına karar

verilmiştir. 2011-2012 akademik yılında uygulanan bu yapıda ünitelerin haftalık dilimler halinde açılması ve haftalık olarak istenen etkinliklerin öğrenen tarafından gerçekleştirilmesi istenmiştir. Fakat uygulamada haftalık olarak ders yükü dikkate alındığında 2 Avrupa Kredi Transfer Sistemi Kredisi (AKTS) ağırlığından daha fazla yükü öğrenene getirdiği görülerek tasarımda değişikliğe gidilme kararı alınmıştır.

Tasarım, uygulamada olan mevcut haliyle 7 modülden oluşan ve ikişer haftalık dilimler halinde açılan daha modüler bir yapıya dönüştürülmüştür. Her bir modül kitap bölümü okuma, konuyu özetleyen farklı bakış çoklu ortam içeriğini takip etme, modül sonu öz değerlendirmesi “kendinizi sınavın” etkinliği ve isteğe bağlı forum tartışmalarına katılım etkinliklerinden oluşmaktadır.

Temel Kurumsal Dersler için tasarlanan yapıda öğrenciler için temel referans ders kitabıdır ve bölümler halinde dersin sayfasındaki “Öğrenme İçerikleri” menüsünden her bir modül için ayrı ayrı zamanı geldikçe erişime açılmaktadır. Çoklu ortam içeriği olarak sunulan “Videolar” temel kaynak olan ders kitabındaki önemli noktaları farklı açılardan öne çıkaran yazılı anlatımın yanı sıra görsel ve işitsel olarak destekleyen, gerektiğinde animasyonlarla anlatan yardımcı bir kaynaktır. Kendimizi sınavalım bölümü ise soruların ilgili dersin modülüne özgü olarak bir soru havuzundan getirildiği ve öğrenci her talep ettiğinde farklı sorulardan oluşturulan öz değerlendirme etkinliğidir. Öğrenenin ne kadar öğrenip öğrenmediğini bireysel olarak istediği kadar sınavabileceği bu etkinlikte geri bildirimler verilmekte ve öğrencinin yaptıkları içinde en yüksek puana sahip olan değerlendirmesi sisteme kaydedilmektedir. Süreçte öğrenenin değerlendirilmesi sistem tarafından katılım gösterdiği her bir etkinlik ve dönemde dâhil olduğu ara sınav ve dönem sonu sınavıyla gerçekleştirilmektedir.

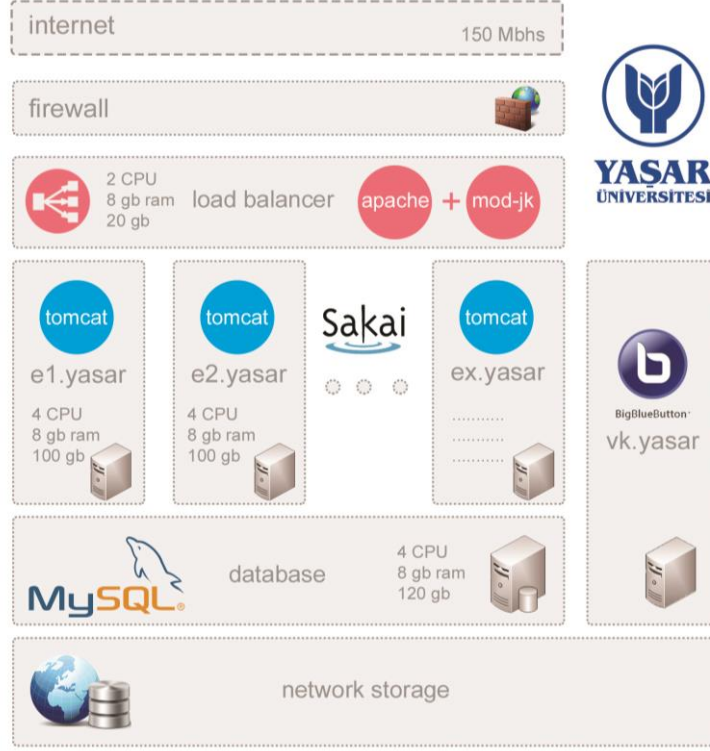
Önceki yapıda yer alan haftalık anlık sohbet etkinliği ise akademik danışmanlık saatine dönüştürülerek öğrenenlerin ihtiyaç duyduğunda dersin eğitmenine ulaşabilecekleri çevrimiçi ve yüz yüze olarak yürütülebilecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Benzer olarak daha önceki dönemlerde değerlendirmeye alınan forum etkinliği de gönüllük esasına bırakılmış, öğrencilerin paylaşmak istediklerini yazabilecekleri ve dersin eğitmenleri ve sistem yöneticileri tarafından takip edilen serbest bir etkinliğe dönüştürülmüştür.

Dönem içinde biri ara sınav ve diğeri dönem sonu sınavı olmak üzere öğrencilerin iki sınava katılmaları gerekmektedir. Ara sınavlar vize haftası (bir hafta) boyunca, dönem sonu sınavları da final haftası (2 hafta) boyunca 7/24 öğrencilerin erişimine açık, çoktan seçmeli sorulardan oluşan, zaman kısıtlamalı ve bir defa alabilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Sistem tarafından her bir öğrenciye aynı sorular, soru ve cevap seçenekleri karıştırılarak sunulmaktadır.

Derslere kayıt yaptıran öğrencilere dönem içinde “Ara Değerlendirme” ve “Dönem Sonu Değerlendirmesi” olmak üzere 2 değerlendirme notu verilecektir. Ara Değerlendirme notunuz ara sınava kadar olan modüllerin kitap bölümlerini indirip okuma (%10), videolarını izleme (%10), öz değerlendirmelerine katılım (%10) ve ara sınav notundan (%70) oluşmaktadır. Dönem Sonu Değerlendirmesi notu da ara sınavdan sonraki modüllerin kitap bölümlerini indirip okuma (%10), videolarını izleme (%10), öz değerlendirmelerine katılım (%10) ve dönem sonu sınav notundan (%70) oluşmaktadır. Başarı Notu ise Ara Değerlendirmenin %40’ı ve “Dönem Sonu Değerlendirmesinin %60’ından oluşmaktadır.

Sistemin Tasarım Süreci

Makro düzeyde tasarımda *Öğrenme Yönetim Sistemi* olarak yükseköğrenime özelleşmiş ve dünya üzerinde yaygın kullanıma sahip açık kaynak kodlu Sakai CLE kullanılmaktadır. Sakai bünyesinde farklı ihtiyaçlara cevap verebilecek birçok araç bulunmaktadır. Bu araçlar derslerde sunulan etkinliklere göre yapılandırılarak yetki düzeyinde paylaşılmaktadır. Yaşar Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından kurumun ihtiyaç ve önceliklerine göre özelleştirilen ve yerleştirilen bu ortam <http://e.yasar.edu.tr> adresi üzerinden yayın yapmaktadır. Sistemler için başlangıç aşamasında üniversitenin bilgi işlemi tarafından sanal sunucularda tahsis edilen “4 CPU, 32 gb ram ve 500 gb disk” kapasiteli bir yapı üzerine mysql, tomcat servisleri bir arada kullanılmaktaydı. Buna ek olarak sanal sınıf alt yapısı için “4 CPU, 8 gb ram ve 300 gb disk” kapasiteli başka bir sunucu daha yapılandırılmıştı. İlerleyen dönemlerde öğrenci sayılarındaki artış ve sistem kullanımındaki yoğunluğa bağlı olarak sunucu yapılarında değişikliğe gidilerek aşağıdaki model hayata geçirildi;

Şekil 1: Yaşar Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Ortamı Altyapısı, Aralık 2013

Oluşturulan yeni sistem modelinde üniversitenin ana internet omurgasına bağlı, güvenlik duvarının arkasında yer alan sunucu tarlası oluşturularak servisler bir yük dengeleyicisi ile yönetilmektedir. Şu an için Sakai CLE öğrenme ortamı “e1.yasar” ve “e2.yasar” olmak üzere iki ayrı sunucu üzerinde yer alan “tomcat” ile sağlanmaktadır. Sunucularda gerektiğinde rahatlıkla kapasite artışı yapılabilecek şekilde düzenleme yapılmıştır. Sakai CLE için veritabanı tercihi “MySQL” olmuştur. Bunlara ek olarak öğrenme ortamına yönelik geliştirmelerin yapıldığı merkez bünyesinde kullanılan “sakai.yasar” sunucusu da bulunmaktadır. Dışarıya yönelik bir servis olmayan bu hizmet geliştirici ekip tarafından kullanılmaktadır. Sistemdeki derslerin ve sanal sınıf ortamında gerçekleştirilen kayıtların tamamı “ağ depolama” ünitesinde arşivlenmektedir. Çevrimiçi akademik danışmanlık saati için merkez bünyesinde yapılandırılan açık kaynak kodlu çevrimiçi toplantı ve ders sunum ortamı BigBlueButton kullanılmaktadır. Bu uygulama uzaktan eğitim-öğrenme için yapılandırılmış olmasına karşın aynı zamanda standart çevrimiçi buluşmalarda da kullanılabilen açık kaynak bir video konferans uygulamasıdır. Uygulama aynı anda birden çok kullanıcının web kamerası ile giriş yapabilmesini, aynı anda VoIP kullanarak birbirleriyle sesli iletişime geçmelerini ve farklı biçimlerdeki içerikleri sunabilmelerine imkân sağlamıştır. Bu sistemlerin sürekliliği merkez bünyesinde istihdam edilen sistem yöneticisi tarafından sağlanmaktadır.

Sistemlerin hesap yönetimi üniversite bünyesinde kullanılmakta olan “LDAP” hizmetine bağlı olarak “Single sign-on (SSO)” tek şifre yönetimini ile sağlanmaktadır. Kurumsal Temel Derslerden her hangisine kayıt yaptıran öğrenci üniversite başladığında kendisine verilen “YaşarID”⁴ hesap bilgileri ile öğrenme yönetim sistemine giriş yapabilir ve ders kayıt döneminde dâhil olduğu derslere ona özel olan çalışma alanı üzerinden erişebilmektedir. Ders kayıtlarını öğrenci işleri gerçekleştirmekte ve bilgi işlem ile koordineli olarak öğrencilerin derslere ataması yapılmaktadır. Merkez bünyesindeki program koordinatörü bu süreci takip etmektedir.

Geliştirme Aşaması

Alt yapı oluşturulması konusunda bilgi işlem ile koordineli olarak çalışmalar yapılarak modelde iyileştirmelere gidilmiştir. Üniversitenin Açık ve Uzaktan Öğrenme Merkezinin oluşturulmasıyla birlikte bünyesinde yer alan uzmanlar tarafından sistemin sürekliliği ve geliştirilmesi sağlanmaktadır. Derslerin

⁴ Yaşar Üniversitesi merkezi kimlik doğrulama sistemi <https://yasarid.yasar.edu.tr/>

geliştirilmesi aşamasında Anadolu Üniversitesinde bu konularda çalışan akademisyenlerden alınan öğretim tasarımı desteği ile planlanan içerikler üniversitenin kaynakları kullanılarak Yaşar Üniversitesi Medya Merkezinin katkılarıyla üretilmiştir. Çoklu ortam içeriklerinin çekimleri ve kurgulanması bu merkez bünyesinde yapılmıştır.

2012 yılında üniversite yönetiminin oluşturduğu temel politikalar çerçevesinde özgün, stratejik ve yenilikçi açılımlar geliştirilmeye katkı sağlayacak, öğrenme teknolojileri alandaki gelişme ve çalışmaları takip ederek konsept ve doktrinleri ilgili birimlerin katılımıyla gerçek ya da simüle edilmiş ortamlarda deneyip ve analiz edecek, yönetsel ve teknik standartları belirleyecek, üniversite bünyesinde ilgili bölümler ve akademik personeller ile profesyonel düzeyde destek ve danışmanlık sağlayacak bir araştırma merkezi olarak “Açık ve Uzaktan Öğrenme Merkezi” kurulmasına karar verilmiştir. 2013 yılından itibaren bu merkez aşağıdaki örgüt yapısı üzerinden ilgili alanlarda tahsis edilen uzmanlar koordinesinde geliştirme ve sunum faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

Şekil 2: Açık ve Uzaktan Öğrenme Merkezinin Örgüt Yapısı

Merkezin çalışma ofisleri ve stüdyo kurulum çalışmaları devam etmekle birlikte bünyesinde yönetim ve öğretim tasarımı için 3 akademisyen, üretim ve geliştirme için 4 uzman ve 1 adet program koordinatörü yer almaktadır.

Uygulama Aşaması

Bu derslerin uygulamasına yönelik olarak “Yaşar Üniversitesi Kurumsal Temel Dersler Yönergesi”⁵ hazırlanarak Mart 2011 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Fen Fakültesi bünyesinde açılması düşünülen “Bilim Kültürü” bölümü için YÖK’e başvuru dosyası hazırlanarak sunulmuş ve YÖK tarafından 30.03.2011 tarihinde bölümün açılması uygun görülmüştür. Bu uygunluğun ardından *Temel Kurumsal Derslerin 10’u* 2010-2011 eğitim-öğretim yılında 77 şube olarak yüz yüze 2788 öğrenciye verilerek program hayata geçirilmiştir. Aynı yıl içinde derslerde temel referans olarak kullanılmak üzere ders kitabı yazımı süreci başlanmış ve 6 ders kitabı için ham metin yazımı tamamlanmıştır. Üretimler sırasında göz ardı edilen ve yaşanan sıkıntılarla birlikte bu derslerin içeriklerine yönelik olarak “Telif Hakları Yönergesi” hazırlanarak 10.06.2011 tarihinde senatoya sunulmak üzere rektörlüğe gönderilmiştir.

2011 yılında başlayan çevrimiçi ortama yönelik çalışmalarla birlikte pilot üretimler “Estetik” dersi üzerinden yapılarak diğer derslerinde üretimleri 12 ünite olarak tamamlanmıştır. 2012 yılına kadar süren üretim süreçlerinin ardından 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 3638 öğrenciye 6 ders 11 farklı şubeden sunulmuştur. Her şube farklı bir öğretim elemanı tarafından yürütülmüş ve haftalık sohbet ve forum tartışmaları için öğrenciler şube içinde gruplara bölünerek etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bunun sebebi teknik boyutta sisteme getirebileceği yük ve dersin hocasının takip konusunda yaşayabileceği zorluktur. Uygulamada haftalık sohbet saatleri aynı zaman dilimlerine denk gelen şubelerin oluşturduğu trafik üniversitenin internet yükünü ve sunucularını zorlamıştır. Buna bağlı olarak bazen erişimlerde öğrenciler sıkıntılar yaşamıştır. Yaşanan bu

⁵ Yaşar Üniversitesi Kurumsal Temel Dersler Yönergesi: <http://bilimk.yasar.edu.tr/yonergeler/kurumsal-temel-dersler-yonergesi/>, Mart 2011

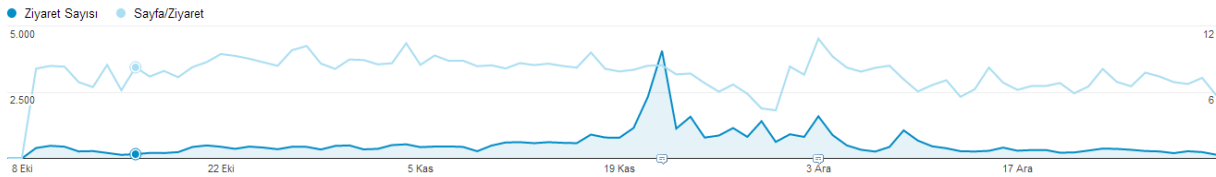
zorluklar ve öğrencinin haftalık ders yükü dikkate alındığında 2 AKTS ağırlığından daha fazla yük getirdiği tespit edilerek tasarım değişikliğine gidilmiştir. Buna ek olarak YÖK tarafından yayınlanan uzaktan eğitim yönetmeliğindeki eğitimci başına şubelerdeki öğrenci sayılarının 100 ile sınırlandırılması sebebiyle çevrimiçi şubelerdeki öğrenci sayılarında düzenlemeye gidilmiştir.

2013-2014 eğitim-öğretim yılında yeniden tasarlanan öğrenme ortamı ve ders içerikleri 4421 öğrenciye 10 ders 47 farklı şubeden sunulmaya başlanmıştır. Dersler bağlamında öğrencilerin dağılımı aşağıdaki gibidir;

Tablo 1: 2013-2014 eğitim-öğretim yılı Temel Kurumsal Dersler öğrenci ve şube sayıları

	Dersin Kodu	Dersin Adı	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı
1	UFND 10 İnsan Bilimleri	Davranış Bilimleri	5	439
		Anlam ve Gösterge Bilim	1	98
		Bilim Felsefesi ve Tarihi	1	99
		Teknoloji ve Toplum	2	201
		Felsefe ve Mantık	2	200
2	UFND 20	Araştırma Kültürü	8	800
3	UFND 30	Tasarım Kültürü	6	525
4	UFND 40	Estetik Kültürü	7	618
5	UFND 50	Etik Kültürü	7	665
6	UFND 60	Proje Kültürü	8	776
			47	4421

Yaşar Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Ortamına (e.yasar.edu.tr) 1 Ekim 2013- 31 Aralık 2013 tarihleri arasında 47.875 ziyaret gerçekleştirilmiş olup bunlar sonucunda 379.339 sayfa ziyaret edilmiştir.

Şekil 2: Yaşar Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Ortamı Ziyaretçi Sayısı ve Sayfa/Ziyaret Oranları (1 Ekim 2013- 31 Aralık 2013)

Bu ziyaretlerin 40.139'u masaüstü bilgisayarlardan gerçekleşirken 6.140'ı mobil cihazlar üzerinden ve 1.596'sı ise tabletlerden gerçekleşmiştir. Yoğunluğun olduğu 22 Kasım 2013 Ara sınav uygulamasının olduğu gün ile Ara sınav sonuçlarının yayınlandığı 3 Aralık 2013'tür.

Öğrencilerin 1 Ekim 2013- 31 Aralık 2013 tarihleri arasında ders bazında sayıları ve öğrenme ortamını ziyaretleri Tablo 2'de yer almaktadır. Öğrenciler ziyaretleri neticesinde ders tanıtımına erişmek, mesaj ve duyuruları okumak, ders içeriklerine erişmek (kitap bölümü okuma, video izleme, öz değerlendirmeler katılım), forum tartışmalarına katılım, dersin eğitimci ve arkadaşlarıyla mesajlaşma, dersin kaynaklarına erişim, kısa sınav ve testleri yapma gibi 90'nın üzerinde tanımlı olayı gerçekleştirmektedirler. Bu olayların ders bağlamında detaylı olarak dağılımı en etkin 5 olay tanımı üzerinden Tablo 2'de ayrıca özetlenmiştir.

Tablo 2: 2013-2014 eğitim-öğretim yılı ders bazında öğrenci, ziyaret ve olay sayıları

	Davranış Bilimleri	Anlam ve Gösterge	Bilim Felsefesi ve Tarihi	Teknoloji ve Toplum	Felsefe ve Mantık	Araştırma Kültürü	Tasarım Kültürü	Estetik Kültürü	Etik Kültürü	Proje Kültürü	Toplam
Öğrenci Sayısı	439	98	99	201	200	800	525	618	665	776	4421
Ziyaret⁶	9104	2202	2294	4287	3593	14645	10094	11371	11615	13224	82429
Olay Sayısı [Toplam]	53198	12094	12843	24709	20985	88584	55435	65670	65784	84790	484092
Araçlara Erişim/Kullanım Sayıları (Öğrenme Ortamındaki kullanıcı olayların araçlar bağlamında dağılımı)											
<i>Ders İçeriği</i>	34297	7883	8447	16242	14215	53646	37107	41239	42047	52989	308112
<i>Kaynaklar</i>	7210	1882	2045	3701	3067	11401	7909	9049	8958	10607	65829
<i>Kısa Sınav ve Testler</i>	6879	1715	1513	3023	2620	10661	7084	8008	8266	9861	59630
<i>Mesajlar</i>	1947	308	393	1015	544	8523	690	3677	3950	7338	28385
<i>Forumlar</i>	1668	267	308	160	97	2626	1561	2486	1356	2622	13151

Henüz dönemin sonlanmadığı dikkate alınacak olursa sistemin öğrenciler tarafından yoğun olarak kullanıldığı açıkça görülmektedir. Temel Kurumsal Dersler kapsamında 2013-2014 eğitim-öğretim yılında kayıtlı 4421 öğrenci dönemin başından bu yana (1 Ekim 2013- 31 Aralık 2013) derslere 82.429 ziyaret gerçekleştirdiği ve 484.092 olay gerçekleştirdiği raporlanmıştır. Bu olayların yoğun olarak dersin içeriklerine erişim şeklinde olduğu ve bunun yanında paylaşılan kaynaklara, öz değerlendirmeleri yapma, forum tartışmalarına katılma ve mesajlaşma şeklinde olduğu görülmektedir.

Yaşar Üniversitesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Merkezi öğrenciler sunulan hizmetler, içerikler ve ortamlar hakkındaki her türlü soru, istek, öneri, görüş ve sorunlarını paylaşabilmesi için "Çevrimiçi Destek" hizmeti sunulmuştur. Böylelikle öğrenciler her türlü taleplerini buradan çevrimiçi olarak iletebilmekte ve 24 saat içinde sorunlarına yönelik olarak dönüt verilmektedir. Öğrencilerden "Çevrimiçi Destek" hizmeti üzerinden şu ana kadar 105 başvuru yapılmış olup bunların 82 tanesi sınavlara yönelik talepleri konusunda olup geri kalanları sisteme giriş, sistemin kullanımı ve yaşadıklarına yönelik olarak destek talepleri şeklindedir. Buna ek olarak sosyal medya üzerinden öğrencilere ulaşabilmek adına facebook ve twitter sayfaları oluşturulmuştur. Bilgilendirme ve paylaşım amaçlı kullanılan bu alanlardan öğrencilere sosyal destek sağlanmaktadır.

Değerlendirme Aşaması

Sistemin değerlendirilmesi dönemin ve her bir modülün sonunda uygulanan anketler üzerinden sağlanmaktadır. Genel olarak öğrencilerin içerik ve uygulama şekliyle ilgili olarak memnuniyetleri sorulmakta, görüş ve önerilerini paylaşabilmeleri sağlanmaktadır. Bunun yanında dönem sonuna doğru bir örneklem

⁶ Buradaki ziyaretçi rakamları bir önceki site ziyaretçi rakamlarından farklı olarak ders sitesine yapılan ziyaretler üzerinden verilmiştir. Öğrenciler aynı dönem içinde birkaç farklı derse kayıt olabildiğinden öğrenme ortamına giriş yaptıktan sonra dersler arasında geçiş yapabilmektedirler.

üzerinden öğrenciler ile görüşmeler planlanmaktadır. Ayrıca dönem boyunca ders yürütücülerinden gelen geribildirimler ve öneriler sistem değerlendirmesi ve iyileştirmesi için veri kaynağı olarak kullanılmaktadır.

Sistem tarafında değerlendirmeler altyapı iyileştirmeleri ve performansa dayalı çalışmalar şeklinde yürütülmektedir. Ders malzemelerinin üretimi kullanıcı testleri ile gerçekleştirilmekte ve sistemin kullanımına yönelik olarak küçük gruplarla kullanılabilirlik testleri yapılmaktadır.

Sonuçlar ve Öneriler

Aşamalı olarak hayata geçirilen çalışmalar ve değerlendirmeler sonucunda yapılan düzenlemelerle sistem başarılı bir şekilde hayata geçirilmiştir. Dört dönemdir çevrimiçi olarak yürütülen bu dersler sayesinde açık ve uzaktan öğrenme sürecinde gerek içerik üretimi gerekse sunumu konusunda bir birikim elde edilmiştir. Bu süreçlerin yürütülmesi ve geliştirilmesi için bir merkezin oluşturulması organizasyon süreçlerini iyileştirmiştir. Bu süreçte derslerini çevrimiçi etkinliklerle sunmak isteyenlere bunu nasıl yapabileceklerine dair eğitim verilmektedir. Çevrimiçi eğitsel içerik ve etkinlik üretmek için akademisyen ve konu uzmanlarının profesyonel olarak destek alması sağlanmaktadır.

Elde edilen deneyimler bağlamında benzer faaliyetleri hayata geçirmek isteyenlerin dikkat etmeleri gereken önemli noktalar aşağıda öneriler halinde sunulmuştur:

- Konu uzmanlarından alınacak içeriklerle ilgili olarak telif düzenlemeleri ve düzenlemelerin yazılı olarak kullanım amacına göre bir sözleşme ile imza altına alınması,
- Konu uzmanlarının hazırlamış oldukları içeriklerin oluşturulacak konu ile ilgili bir hakem heyetinin değerlendirmesinden geçirilmesi,
- Analiz aşamasında tüm paydaşlardan görüş alınması ve görüşlerin dışardan uzmanlarında değerlendirilmesiyle bir plana oturtulması,
- Üretimlerin her aşamasında yapılacak ara testler ile ürünlerin amaca hizmet edip etmediğinin kontrol edilmesi,
- Sistem için alt yapı çalışmalarının sadece katılımcı sayılarına göre değil oluşturulan öğretim tasarımı sürecine bağlı olarak belirlenen etkinliklerin sisteme getirebileceği yük dikkate alınarak planlanması,
- Çevrimiçi sınav, anlık sohbet, canlı ders uygulamalarının sistemlere getireceği anlık yükler bağlamında zamanla açısından dağılım gösterecek şekilde iyi bir takvim içinde sunulması,
- Bilgi işlem merkezi gibi kaynakların bir kısmının tahsis edildiği birimler; özellikle internet trafiği ve güvenlik duvarı politikaları konusunda koordineli çalışmaların yürütülmesi,
- Sistemde yer alan her türlü kullanıcıya teknik, yönetsel, eğitsel ve sosyal bağlamda hem eşzamanlı hem eşzamansız destek sağlanması, gerekli olan durumlarda kullanıcıların ilgili kişilere doğrudan erişim sağlayabilecekleri destek mekanizmalarının oluşturulması,
- Öğrenme ortamının kullanımı konusunda öğrencilere oryantasyon uygulamaları ya da en azından çevrimiçi olarak sistemim kullanımına yönelik bilgilendirmelerin yapılması.

Kaynakça

- Banathy, B.H. (1987). Instructional systems design. In R. M. Gagné (Ed.), Instructional technology: Foundations (pp. 85-112). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gustafson, K. L., & Branch, R. M. (2002). Survey of instructional development models (4 ed.). Syracuse: ERIC Clearinghouse on Information and Technology ERIC Document Reproduction Service no. ED 477 517.14

HARRAN ÜNİVERSİTESİ SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KURSU UZAKTAN EĞİTİM PORTALI

Abdülkadir Gümüüşçü¹, Mehmet Emin Tenekeci², Nurettin Beşli³

ÖZET

Günümüzde oldukça yaygınlaşan İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı ile beraber İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlığı da oldukça popüler bir meslek dalı haline gelmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bu kursları açabilmesi için özel veya kamu kuruluşlarından belirli kriterleri sağlamasını şart koşmuştur. İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği) kurslarını veren eğitim kurumları karlılık oranını arttırmak amacıyla yüz yüze eğitimin yanı sıra gerekli olan eğitimlerin bir kısmını uzaktan eğitim şeklinde vermeyi tercih etmektedir. ÇSGB (Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığı) uzaktan eğitimlerde bazı kriterler belirlemiş bulunmaktadır. Bu çalışmada Harran Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi İş Sağlığı ve Güvenliği Kursu Uzaktan Eğitim Portalı hazırlanırken kullanılan yazılımlar anlatılacaktır.

Anahtar Sözcükler: E-Öğrenme, Uzaktan Eğitim, Moodle

The Online Education Portal of Occupational Health and Safety from The Harran University Continuing Education Center

Abstract

Occupational health and security expertise has given people the opportunity to make money because of the rapidly spreading concept of occupational health and security nowadays. In order for private and public institutions to offer classes, they need to satisfy many criterions that are required by the Ministry of Labor and Social Security The institutions that offer classes for İSG, prefer to teach online as well as face to face so long as to increase the profitability. ÇSGB has set some criterions in online education. In this work, all the software that was used in the online education portal of occupational health and safety that was offered by the Harran University continuing education center, will be explained

Keywords: E-Learning, Online Education, Moodle

GİRİŞ

Son zamanlarda ülkemizde gerçekleşen iş kazaları ile İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kavramı önemini arttırmıştır. Özellikle yeni çıkan 6331 nolu yasa ile nerdeyse tüm işyerleri İSG uzmanları çalıştırmakla yükümlü hale gelmiştir. Bu çerçevede İSG uzmanları yetiştirmek için ÇSGB'nın belirlediği kriterlere uyan eğitim kurumları faaliyete geçmiştir.

Uzaktan eğitim uygulamaları oldukça eskiye dayanmaktadır. Ancak son zamanlarda iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle uzaktan eğitim kavramı oldukça yaygın hale gelmiştir. İlk olarak 1782 yılında mektup ile stenografi dersi için uzaktan eğitim kullanılmıştır [1].

Günümüzde uzaktan eğitim yönetim sistemleri alanında Blackboard[2], WebCT[3], WBT Systems[4] ve Moodle[5] gibi uygulamalar yaygın olarak kullanılmaktadır

İş Güvenliği Uzmanlığı Temel Eğitim Programının süresi, teorik bölümü 180 saatten, uygulama kısmı da 40 saatten az olmayacak şekilde tasarlanmıştır. Programın teorik bölümünün tamamı yüz yüze veya 90 saat yüz yüze ve 90 saat uzaktan eğitimin bir arada uygulanmasıyla gerçekleştirilebilir. [6]

Eğitim kurumları karlılık oranını arttırmak amacıyla genel olarak uzaktan eğitim vermeyi tercih etmektedirler.

İSG eğitimi kapsamında verilecek olan 90 saatlik uzaktan eğitimi 81 saat asenkron ve 9 saat senkron uzaktan eğitimden oluşmaktadır.

Bu çalışmada Harran Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Uzaktan Eğitim Portalı'nda senkron ve asenkron uzaktan eğitimleri verilirken kullanılan teknolojiler anlatılacaktır.

¹ Harran Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, Şanlıurfa, agumuscu@harran.edu.tr

² Harran Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Şanlıurfa, etenekeci@harran.edu.tr

³ Harran Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, Şanlıurfa, nbesli@harran.edu.tr

HARÜSEM UZAKTAN EĞİTİM PORTALI

Harran Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Uzaktan Eğitim Portalı (HARÜSEMUZEP) senkron ve asenkron olmak üzere iki tür eğitim olanağı sunmaktadır. HARÜSEMUZEP giriş ekranı Şekil 1'de gösterilmiştir.

The screenshot shows the HARÜSEMUZEP login page. At the top left is the logo and name 'HARÜSEM UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ'. To the right is a login form with fields for 'Kullanıcı adı' (Username) and 'Şifre' (Password), and a 'Giriş' (Login) button. Above the login form is a 'Giriş yapmadınız.' (You are not logged in) message. Below the login form is a navigation menu with 'Ana Menü' (Main Menu) and 'Ders Kategorileri' (Course Categories). The 'Ana Menü' includes 'Uzaktan Eğitim nedir?' (What is distance education?), 'HARÜSEM Uzaktan Eğitim Sistemi' (HARÜSEM Distance Education System), 'Danışma ve Teknik Destek Hizmetleri' (Consulting and Technical Support Services), and 'Katılımcı Görüşü Anketi' (Participant Survey). The 'Ders Kategorileri' section shows 'İş Güvenliği Uzmanlığı Standart Eğitim Programı (C)' with a count of 50. Below this is a search bar for courses and a 'Git' (Go) button. To the right is a 'Takvim' (Calendar) for February 2013. At the bottom left is a 'Hoşgeldiniz yazısı' (Welcome message) and a 'Tanıtım ve Teknik Destek' (Introduction and Technical Support) section. Red arrows point to these elements with labels: 'Giriş yapmadınız.', 'Kullanıcı Giriş Menüsü', 'Profil Bilgi Menüsü', 'Ana Menü', 'Ders Kategorileri', 'Takvim', 'Tanıtım ve Teknik Destek', 'Ders Kategori Listesi', and 'Hoşgeldiniz yazısı'.

Şekil 1. HARÜSEMUZEP Giriş Ekranı

Asenkron Uzaktan Eğitim Modülü

HARÜSEMUZEP asenkron eğitim modülünün temeli açık kaynak kodlu Moodle sistemine dayanmaktadır. Moodle, özgür ve açık kaynak kodlu bir uzaktan eğitim sistemidir.[5] ÇSGB'nın yayınladığı talimatlar doğrultusunda asenkron eğitiminin kaynakları sesli,görsel ve yazılı şekilde yayınlanmıştır. C sınıfı İSG uzmanlığı eğitim programında toplam 48 adet ders bulunmakta olup bu dersler tek tek "C Sınıfı İSG Uzmanlığı Eğitim Programı" kategorisinin altına kaydedilmiştir. Şekil 2'de oluşturulmuş olan kategorinin yeri gösterilmiştir.

The screenshot shows the HARÜSEMUZEP course category page. At the top left is the logo and name 'HARÜSEM UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ'. To the right is a user profile section with 'deneme deneme' and 'Profil güncelle Derslerim Çıkış'. Below the header is a navigation bar with 'İş Güvenliği Uzmanlığı Standart Eğitim Programı (C)'. The main content area shows the course category 'İş Güvenliği Uzmanlığı Standart Eğitim Programı (C)' with a search bar and a 'Git' (Go) button. Below this is a list of courses. The list includes: '01 - Açılış, Tanışma, Programın Tanıtımı ve Ön Test Uygulaması', '02 - İş Sağlığı ve Güvenliğinin Kavram ve Kurallarının Gelişimi', '03 - İş Sağlığı ve Güvenliğine Genel Bakış ve Güvenlik Kültürü', '04 - Türkiye'de ve Dünyada İş Sağlığı ve Güvenliği', '05 - Temel Hukuk', '06 - İş Hukuku', and '07 - Kanunlarda İş Sağlığı ve Güvenliği'. Red arrows point to 'Diğer sayfadaki derslere erişim' (Access to courses on other pages) and 'Kategorideki Dersler' (Courses in the category).

Şekil 2. HARÜSEMUZEP Kategori Ekranı

Asenkron derslerin yapısı Ön Test, Konu Anlatımı, Konu Sunumu, Konu Videosu ve Son Test öğelerinden oluşturulmuştur. Şekil 3'de oluşturulmuş olan ders kaynakları ekranı gösterilmiştir.

Şekil 3. HARÜSEMUZEP Ders Kaynakları Ekranı

Raporlama asenkron eğitimlerinde en önemli modülü oluşturmaktadır. Öğrencilerin ilgili derslerde geçirdiği vakitleri ve incelediği kaynakları kontrol etmek ÇSGB'nin en önemli kriterlerinden biridir.

HARÜSEMUZEP'nin raporlamasının temelini moodle'da bir eklenti olarak kurulabilen configurable reports (ayarlanabilir raporlar) oluşturmaktadır. Bu raporlama sistemiyle hangi öğrencinin hangi derste ne kadar süre geçirdiği raporlanabilmektedir.

Diğer bir raporlama modülünde Progress Bar (İlerleme Çubuğu) eklentisidir. Bu eklenti ders kaynaklarının hangilerinin öğrenci tarafından incelendiğini raporlamaktadır.

ÇSGB'nin kriterleri arasında bulunan diğer bir kriter ise anket bulunması zorunluluğudur. Moodle'un kendi içerisinde zaten anket modülü bulunmakta olup HARÜSEMUZEP'te de bu anket modülü kullanılmıştır.

Senkron Uzaktan Eğitim Modülü

Harran Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Uzaktan Eğitim Portalı (HARÜSEMUZEP) bünyesinde verilen senkron eğitimi Banckle Meeting altyapısına dayanmaktadır.

Uzaktan eş zamanlı toplantı yapmaya olanak sağlayan Banckle Meeting uygulamasının giriş ekranı Şekil 4'de gösterilmiştir.

YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİNDE MOBİL ÖĞRENME

Özlem Güzelyazıcı¹, Buket Dönmez², Güneş Kurtuluş³, Özlem Haciosmanoğlu⁴

ÖZET

Mobil teknolojilerde günümüzde büyük gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda uzaktan eğitimde bu yeniliklerden yararlanılarak farklı eğitim ortamları oluşturulmaktadır.

Bu çalışmada, Yeni Yüzyıl Üniversitesinde uzaktan eğitim sistemi ile verilen derslerin öğrencilere sağladığı imkânlar ve mobil öğrenme ile neler yapılabildiğine ilişkin konular ele alınmıştır. Mobil öğrenme ile uzaktan eğitim sisteminin kullanımı oldukça yeni olmasına rağmen eğitime yeni bir potansiyel kazandırarak ihtiyaç anında her yerde öğrenme sağlanmaktadır. Bu bağlamda Moodle öğrenme yönetim sistemi ile mobil öğrenme üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Mobil öğrenme, Uzaktan Eğitim, Moodle, Moodle Mobile

ABSTRACT

There are big developments in mobile technologies today. Considering these developments, utilizing different training environments are being created in this distance learning innovations. In this study, Yeni Yüzyıl University distance learning system provides opportunities for students of education and provided with mobile learning what do with the related topics are discussed. The use of distance learning system is fairly new with mobile learning although with Moodle training and learning, in the time of need; by giving a new potential training need everywhere learning is provided.

Keywords: Mobile learning, Distance Learning, Moodle, Moodle Mobile

GİRİŞ

Günümüzde birçok cep telefonunun internet tarayıcısı ve e-posta kapasitesine sahip olması ve giderek daha fazla bilgisayarın kablosuz kullanıma uygun olması, mobil teknoloji ve kişisel bilgisayarların dünyası arasındaki farkın giderek azalmasına neden olmaktadır. Bilgisayar, mobil cihaz ve internet teknolojilerindeki bu gelişmelerle birlikte ortaya mobil öğrenme kavramı çıkmıştır.[1] Mobil öğrenme hemen hemen her alanda uygulanmaya başlamıştır. Özellikle eğitim alanında önemli bir gelişme gösteren mobil öğrenme öğrencilere büyük bir kolaylık sağlamaktadır.

İnsanların elektronik postalara bakmak, farklı bilgi kaynaklarına erişmek, ders notlarını ve ders programlarını öğrenmek ya da daha farklı gereksinimleri karşılamak için mobil cihazları kullanmayı tercih etmesi ile dünyada mobil öğrenme uygulamaları giderek yaygınlaşmaktadır.[2] İşte bu bağlamda uzaktan eğitim ile verilen eğitimin mobil araçlarıyla da verilmesi amaçlanmıştır. Teknolojideki büyük gelişmeler sayesinde Dünya da bir çok üniversite; cep telefonları, cep bilgisayarları, tablet bilgisayarlar gibi mobil teknolojiler aracılığıyla, ders programı değişimi, öğrenci notları, kayıt işlemleri, yönetsel işlemler gibi süreçlerde öğrencilerle iletişime geçebilmek, ders kılavuzu, ders ile ilgili materyallere ulaşmak, sınavlara girebilmek, ders özeti hatırlatma gibi öğretimsel görevleri sağlayabilmek amacıyla mobil öğrenme uygulamalarını kullanmaktadır.

E-Öğrenme ve Mobil Öğrenme

E-öğrenme, sınıftaki öğrenmeye alternatif bir öğrenme biçimidir. E öğrenme ile öğrenciler zaman ve mekândan bağımsız olarak eğitimlerini internet üzerinden alabilmektedir. Günümüzde gittikçe yaygınlaşan ve birçok üniversitenin de alt yapısını oluşturduğu e- öğrenme, öğrenci merkezlidir. Öğrenci, konuyu anlamadığı

¹ Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, ozlem.guzelyazici@yeniyuzyil.edu.tr

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Bilgisayar Programcılığı, buketdonmez@aydin.edu.tr

³ Beykent Üniversitesi, Matematik-Bilgisayar Bölümü, gunesskurtulus@gmail.com

⁴ Beykent Üniversitesi, Matematik-Bilgisayar Bölümü, ozlemhaciosmanoglu@gmail.com

zaman, iletişim araçlarını kullanarak öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişim kurabilir. Bunun gibi birçok avantajı olan e- öğrenmenin geleceği, artık mobil öğrenme yolunda da ilerleme göstermektedir. Mobil bilişim alanında gösterilen gelişmeler ve bu gelişmelerin e-öğrenmede kullanılması mobil öğrenme (M-Öğrenme) alanını oluşturmuş oldu. Genel anlamda M-Öğrenme, e- öğrenmeden sonra ihtiyaçlar gereksinimiyle ve gelişen teknoloji desteğiyle ortaya çıkan, belirli bir alanda ve noktada durmayan, hareketli öğrencilerin yada taşınabilir mobil teknolojilerden (notebook, mobil telefonlar, PDA, DAP-IPod, WAP, GPRS, bluetooth) faydalanan öğrencilerin öğrenmeyi alış biçimi olarak tanımlanır. [3] Ülkemizde birçok üniversite e- öğrenme ile öğrencilere çevrim içi ve çevrim dışı hizmetler sunmaktadır. Sunulan bu hizmetleri öğrencilerin faydalanması ise mobil öğrenme araçları ile gerçekleştirilir. Mobil öğrenmede dizüstü bilgisayarlar, tablet bilgisayarlar, cep bilgisayarları, taşınabilir medya oynatıcıları, taşınabilir mp3 çalarlar ve akıllı telefonlar gibi mobil cihazlar kullanılmaktadır.

E-öğrenme (uzaktan eğitim) öğrenmeyi sınıf dışına taşıırken, mobil öğrenme “her yerde, her zaman” öğrenme olanağını artırmaktadır. Mobil öğrenme taşınabilir araçlarla “her zaman bağlantı” ilkesine tam olarak uyum sağlayamayan e-öğrenmenin sınırlılıklarının üstesinden gelmektedir.[4] Mobil öğrenme taşınabilir araçlarla ve kablosuz teknoloji ile doğmuştur. Elektronik öğrenmede masaüstü bilgisayarlar ve sabit hat internet bağlantısına ihtiyaç duyulurken mobil cihazlar bu sabit unsurlara olan bağımlılığı ortadan kaldırmıştır.[5] Mobil öğrenmede önceden planlama gerekmez, ihtiyaç anında öğrenme olanağı vardır. Mobil öğrenme geleneksel öğrenmeyi desteklemek amacıyla kullanılabilir gibi uzaktan öğrenme amacıyla da kullanılabilir. Öğrenmedeki sorunların çözülmesi için mobil öğrenme mükemmel bir potansiyele sahiptir. Kullanıcılar nerede isterlerse olsunlar kolay bir şekilde öğrenebileceklerdir.[6]

Mobil cihazlar kullanılmadan mobil öğrenmenin gerçekleşmesinden söz etmek mümkün değildir. Mobil öğrenmede mobil cihazlar kadar önem arz eden bir başka faktör de mobil iletişim teknolojileridir. Bu teknolojilerin sunmuş olduğu servisler ve bant genişliği öğrenme ortamına erişim türünü ve etkileşim biçimini etkilemektedir. Kısacası bilişim teknolojileri sayesinde mobil öğrenme dediğimiz uzaktan eğitim gerçekleştirilir.[8] Mobil uygulamalar farklı iletim ortamlarını kullanmaktadır. Bunlar e- mail, mesaj ortamı (SMS, MMS), Ses (podcasting, etkileşimli sesli yanıt (IVR), grafik (mobil kamera), video (animasyon), GPS, Mobil Web (WAP), uygulamalardır. Kullanılacak iletim ortamı kullanıcının özellikleri, gereksinimlerine ve tercihlerine göre tasarlanabilir. [3] Podcast, mobil öğrenme de yaygın olarak kullanılan ses ve videonun geniş bir kitleye iletimini sağlamanın kolay bir yoludur. Youtube, Gcast, TalkShoe gibi podcasting araçları aracılığıyla, podcast yaratmak ve buna mobil cihazlar üzerinden erişebilmek oldukça kolaydır.[3]

e-Öğrenme ve Mobil Öğrenme Arasındaki Farklılıklar

Mobil öğrenimi web tabanlı öğrenimden ayıran en önemli özellik eğitim içeriğinin mobil aygıtların ekran boyutlarına ve çözünürlüklerine göre esnek bir yapıda olmasıdır. Esneklik eğitim içeriğinin her tür mobil aygıtlar tarafından edinilebilmesini sağlamaktadır ki bu da kullanıcıların büyük ekranlı bilgisayarlara başvurmaları zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Belirgin bir başka özellik ise; öğrenenlerin sürekli hareket halinde olmasıdır. Ayrıca, bireyin zaman ve mekân olarak özgür kalması da önemli bir özelliktir. Öğrenenin istediği yer ve zamanda öğrenme sürecini başlatıp, istediği anda sürece müdahale edebilmesi gerçekten çok büyük özgürlüktür. Mobil öğrenme bir cep telefonu ya da tablet üzerinde gerçekleşen öğrenmeye verilen isim olsa da pek çok kişi tarafından “taşınabilirlik” olarak da algılanmaktadır. Bu algı nedeniyle kullanılacak cihaz ve yaklaşımlar çeşitlenerek daha ulaşılabilir hale gelmiştir.[7]

Moodle ile Mobile Öğrenme

Değerlendirme, iletişim, içerik gönderme, öğrenci işlerini toplama, öğrenci grupları yönetimi, anketler, izleme araçları, wiki, blog, chat, forum yani internet üzerinden yapılabilecek her şeyi sağlayan siteme öğrenme yönetim sistemi adı verilir. [17] Bununla ilgili çeşitli kavramlar olsa da genel anlamıyla öğrenme yönetim sistemi olarak adlandırılır. Bu sistemler ticari ve ücretsiz olmak üzere sunulmaktadır. Ülkemizde yapılan araştırmalara göre %99 oranında Moodle öğrenme yönetim sistemi kullanılmaktadır. Moodle, çevrimiçi ders yönetim sistemi olmakla beraber açık kaynak kodlu ve ücretsiz bir yazılımdır. Moodle kelimesi açılımı 'Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment' olup Esnek (Modüler) Nesne Yönelimli Dinamik Öğrenme Ortamı olarak çevrilebilir. Moodle öğrenme yönetim sistemi öğrencilere hem senkron hem asenkron olarak hizmet sunmaktadır. Zamanla gelişim gösteren Moodle, artık büyük bir ihtiyaç olan her zaman her yerde öğrenmeyi destekleyen mobil öğrenme için mobil cihazlar aracılığıyla kolayca öğrenmeyi sağlayacak uygulamalarda oluşturmuştur. Moodle ile Mobil öğrenme çeşitli mobil araçları üzerinden öğrenciye ulaşma konusunda oldukça başarılıdır. Bu amaçla mobil öğrenme için Moodle Mobile, MoodleZ gibi uygulamaları bulunmaktadır.

Yeni Yüzyıl Üniversitesinde Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğrencinin kampüse gelme zorunluluğunun bulunmadığı, tamamen sanal ortamda, canlı, görüntülü, sesli ve interaktif olarak derslerin işlendiği, uzaktan fakat yüz yüze üniversite eğitiminin verildiği çağdaş bir eğitim sistemidir. Zaman ve mekandan bağımsız olarak gerçekleştirilen öğrenme kalitesini, Uzaktan Eğitim teknolojileriyle geliştirerek gerek işitsel gerekse görsel öğeler bakımından zenginleştirilen ders materyalleriyle çağdaş ve her kesime ulaşabilen bir öğretim sunmak ve toplumsal değerlere saygılı, mesleki açıdan yetkin bireyler yetiştirmeyi amaçlayan Yeni Yüzyıl Üniversitesi Uzaktan Eğitim Birimi (YYUZEM), Yeni Yüzyıl Üniversite'sinin eğitim imkanlarını internet tabanlı teknolojinin yardımı ile fiziksel sınırları ortadan kaldırarak öğrenim esnekliğini daha geniş bir kesime ulaştırmak üzere

30.11.2011 tarihinde kuruldu. Bu amaçla YYUZEM, uzaktan eğitim üzerinden verilen dersler için Öğrenim Yönetim Sistemini - ÖYS (Learning Management System) kullanarak, gerek kendi bünyesindeki akademik birimlerde çalışan öğretim elemanlarının, gerek diğer kurumlarda çalışan alan uzmanlarının ürettikleri bilgisel içeriği, deneyimli ekiplerle etkileşimli bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmaktadır. YYUZEM, eğitim teknolojisi alanında araştırmalar yaparak ve bu alandaki gelişmeleri takip ederek kaliteli bir uzaktan eğitim için gerekli tüm teknolojik altyapıyı hazırlar ve sunar. YYUZEM bünyesinde geliştirilen ÖYS ile öğrenciler, öğretim elemanı ile görüntülü ve sesli iletişim imkânı veren sanal sınıf uygulamasına erişim sağlayabilir, bunun yanı sıra istenilen yerde ve zamanda ders içeriklerine ulaşabilir, sınıf arkadaşları ve dersin öğretim elemanı ile mesajlaşabilir. Sanal sınıf oturumları sistemde kayıt altına alınmaktadır ve böylece öğrenciler daha sonra istediği bir saatte önceki oturumları izleyebilir. Ara sınavlar ÖYS üzerinden yapılır. Verilen ödevler yine ÖYS üzerinden öğretim elemanına ulaştırılır. Ders yada herhangi bir etkinlikle ilgili duyurular ÖYS üzerinden yapılır, öğrenciler notlarını yine ÖYS'ye girerek öğrenebilir.[15]

Yeni Yüzyıl Üniversitesinde Türk Dili-I/II, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-I/II ve Bilgisayar Uygulamaları ortak dersleri ile uzaktan eğitim yönetmeliğine bağlı olarak Senato tarafından alınan karar ile Sağlık bilimleri Enstitüsüne bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Tezsiz yüksek lisans derslerinin bazıları uzaktan eğitim üzerinden verilmektedir. Öğrencilere senkron ve asenkron olmak üzere eğitim sağlanmaktadır. Uzaktan eğitim ile verilen dersler için Moodle öğrenme yönetim sistem kullanılmaktadır. Senkron olarak ise Adobe Connect kullanılmaktadır. Öğrenciler canlı derslere Moodle üzerinden otomatik olarak katılım gerçekleştirebilmektedirler. Öğrencilerimize sadece e- öğrenme değil mobil öğrenme teknolojileri ile de eğitim olanağı gibi tüm kolaylıklar sunulmuştur. Yeni Yüzyıl Üniversitesinde uzaktan eğitim sisteminden (YYUZEM) mobil telefonlar, cep bilgisayarları, tablet bilgisayarları, diz üstü, masaüstü bilgisayarlar üzerinden erişim yapılmaktadır. Mobil öğrenmenin gerçekleşmesinde ise Moodle öğrenme yönetim sistemiyle uyumlu olan Moodle Mobile uygulama yazılımı rol oynamaktadır. IOS ve Android işletim sistemleriyle uyumlu olan bu uygulama ile öğrencilerin ders materyallerine, duyurularına, canlı derslere ait podcast ses dosyasına, online sınav uygulamasına, derse ait değerlendirme sonuçlarına erişmekle beraber, öğretim elemanı ve diğer öğrencilerle mesajlaşmaları da sağlanmaktadır. YYUZEM olarak öğrencilerin Adobe Connect üzerinden yapılan canlı dersleri IOS ve Android tabanlı cihazlardan ulaşmak zor olduğundan bu canlı derslere ait videoların mp3 olarak sunulması öğrencilere her zaman her yerde kavramını içeren mobil öğrenmeye olanak sağlamıştır. Bu dosyalar öğrenme yönetim sistemine yüklenerek öğrencilerin Moodle Mobile uygulaması üzerinden erişimi sağlanmıştır. Bunun için öncelikli olarak Moodle Mobile uygulamasını indirmeleri gerekmektedir. Moodle Mobile mobil öğrenme uygulaması olup, App Store ve Google Play Store'dan indirilebilir. Öğrencilerin canlı derslere mobil cihazlardan katılabilmesi için ise, yine App Store ve Google Play Store 'dan Connect uygulamasını indirmelidir.

YYU 'da Connect ve Moodle Mobile ile Mobil Öğrenme

YYUZEM öğrencilere canlı derslere bağlanabilmesi ve bu kayıtlara daha sonradan erişebilmesi için gerekli entegrasyonlar ve çalışmalar yapmıştır. Öğrenciler için sunulan asenkron ve senkron hizmetlerinden faydalanabilmeleri için bazı uygulamalar kullanılmaktadır. Biliyoruz ki artık masaüstü ve dizüstü bilgisayarlardan internet aracılığıyla öğrenme kolaylıkla gerçekleşmektedir. Ama artık her kitlenin ihtiyacına her zaman her yerde ulaşması gerekmektedir. Bu durumdan yola çıkarak üniversitede senkron ve asenkron uygulanan e-öğrenmede içeriklerin mobil cihazlardan da ulaşımını sağlama çalışmaları yapılmıştır. Asenkron içeriklerin sunulduğu Moodle öğrenme yönetim sisteminde öğrencilerin tüm içeriklere (pdf, word, canlı ders kayıtları) Moodle Mobile uygulaması ile erişimi gerçekleştirilmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken, diz üstü ve masaüstü bilgisayarlardan canlı ders kayıtlarını tekrar tekrar izleyebilmekte olduklarıdır. Fakat cep

telefonu ve tablet bilgisayarlardan izlemelerinin gerçekleştirilemediğidir. Dolayısıyla bu kayıtlar ses dosyası olarak öğrencilere sunulmaktadır.

Öncelikli olarak Moodle Mobile uygulaması indirilmelidir yada moodle mobil cihazlardan da kullanım için ayarlandığından bir browser ile de erişim sağlanabilir. İndirildikten sonra öğrenciler aşağıdaki şekillerde olduğu gibi içeriklere ulaşabilir ve canlı ders kayıtlarını dinleyebilir.

Moodle Mobile Uygulaması Üzerinden Erişim

Şekil 1: Uygulamanın İndirilmesi

Şekil 2: Uygulamanın çalıştırılması

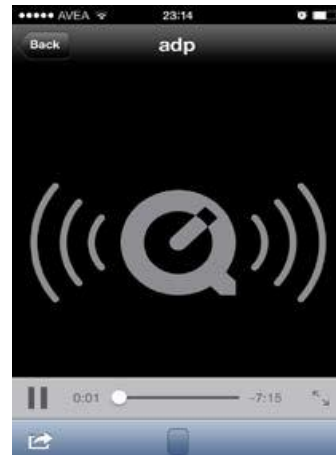
Şekil 3: Alınan derslerin listelenmesi

Şekil 4: Derse ait haftalık materyal listesi

Şekil 5: Materyalin gösterimi

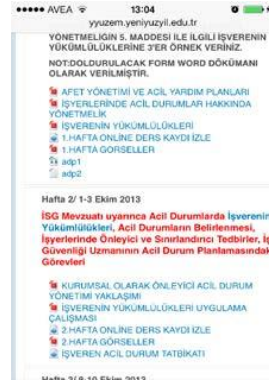

Şekil 6: Canlı ders kaydına ait podcast

Tarayıcı Üzerinden Erişim

Şekil 7: YUZEM Ana sayfası

Şekil 8: Ders içeriğinin Listelenmesi

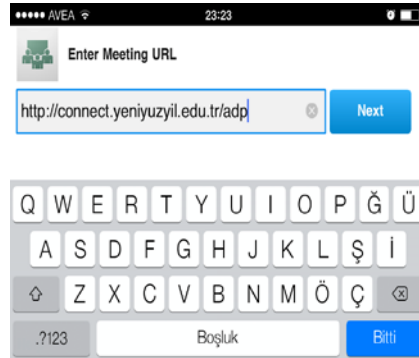

Şekil 9: canlı ders kaydına ait podcast

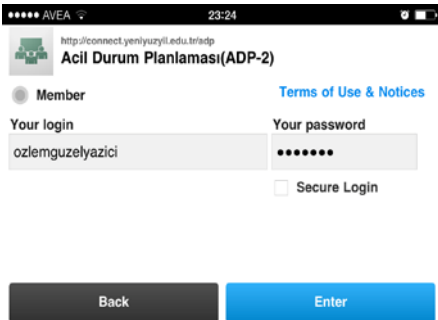
Canlı Ders Connect Uygulaması Üzerinden Erişim

Şekil 10: Connect uygulamasının çalıştırılması

Şekil 11: Ders giriş url sinin girilmesi

Şekil 12: Kullanıcı bilgilerinin girilmesi

Şekil 13: Canlı Ders ekranı

SONUÇ

Sonuç olarak, Yeni Yüzyıl Üniversitesi YUZEM olarak uzaktan eğitim ile öğrencilere tüm kolaylıklar sağlanmaktadır ve bununla ilgili olarak tüm geleceklerini yönlendirecek hatta hayatlarını kolaylaştırmakta olan bazı uygulamalarda çalışmalar yapılmaktadır. YUZEM tarafından uygulanan E-Öğrenmenin mobil cihazlarla desteklenmesiyle öğrenciler her yerde her zaman öğrenme imkânı sağlanmıştır.

Bunun dışında, öğrencilere örgün öğretime göre daha fazla bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu olanaklardan en üst düzeyde yararlanma imkânı sağlanmıştır. Bazı bilgilere ihtiyaç duyulmadığı zaman önem verilmez ve bu nedenle çok kolay öğrenilmez. Oysa bu bilgilere ihtiyaç anında ulaşırsa, hem faydası daha yüksektir, hem de o anda bilginin öğrenilmesi daha kolay ve kalıcıdır. Mobil öğrenme sayesinde öğrenciler uzaktan eğitim sistemine ihtiyaç duydukları her anda erişebilmektedirler. Günümüzde bilgisayarlar ve internet aracılığı ile yapılan uzaktan eğitim çalışmaları için zaman ve mekân bağımsız denilse de tam olarak öyle olduğunu söylemek zordur. Bu nedenle tam olarak zaman ve mekân bağımsız öğrenme mobil cihazlar ve kablosuz erişim teknolojileri ile mümkündür.

Yeni yüzyıl Üniversitesi Uzaktan eğitim sisteminin zamandan ve mekândan bağımsız mobil cihazlarla ulaşmak mümkündür. Ayrıca Öğrenciler Öğretim elemanlarına her yerden ve istedikleri zaman ulaşabilme imkânına sahiptirler Öğrenciler istedikleri zaman, istedikleri yerden eğitim alabilmekte, böylece sınıf zamanına bağlı kalmadan ve kendi öğrenme hızlarında çalışabilmektedirler. Mobil öğrenme ile uzaktan eğitim her an erişilebilir oluşu, öğrencileri öncelik alıp öğrenme süreçlerini kendilerinin yönetebilmelerini sağlar. Öğrenen hâkimiyeti vardır. Okuma (metin ve grafik), video, animasyon, ses kayıtları (podcast), tartışmalara katılım (forumlar ya da SMS), internette araştırma, doğru yanıtı seçme (metin ya da fotoğraf) vb. bunların tümü mobil cihazların sunduğu farklı öğrenme yollarıdır. Öğrenciler böylece farklı öğrenim yollarını tanıyacaklardır. Mobil öğrenme ile uzaktan eğitim, unutulmuş ya da yanlış hatırlanan bilgiye hızla erişilerek öğrencilerin hatayı düzeltilmesine imkân tanır. Ayrıca Öğretim materyallerinin dağıtımının hızlanması sağlanmıştır. Uzaktan Eğitim Sistemi engelli öğrenciler için de ciddi imkânlar sağlamaktadır. Ulaşım sorunları yüzünden önlisans veya yüksek lisans eğitimi alamayan engelli öğrenciler, diğer öğrencilerle aynı şartlarda derslere katılma olanağı bulmaktadırlar.

KAYNAKLAR

- [1] <http://tr.wikipedia.org/>
- [2] <http://mobilogrenmebote.wordpress.com/about/>
- [3] <http://tr.wikipedia.org/wiki/E-Öğrenme>
- [4] <http://www.world-education-center.org/fozdamlı/>
- [5] <http://btd.gazi.edu.tr/index.php/BTD/article/viewFile/55/56>
- [6] library.neu.edu.tr/Neutez/6319942810/tez%205.docx
- [7] http://www.cocuknet.org/wp-content/uploads/2012/01/2_Kaan.pdf
- [8] http://www.mobilogrenme.net/?page_id=66
- [9] <http://uzaktanegitim.istanbul.edu.tr/>
- [10] http://docs.moodle.org/25/en/Moodle_Mobile_app
- [11] ab.org.tr/ab07/bildiri/66.doc
- [12] <http://moodle.org>
- [13] <http://www.paperlessclassroom.org>
- [14] <http://www.iku.edu.tr/TR/30708-2-1-283423-605-4-1/Sikca-Sorulan-Sorular>
- [15] <http://yyuzem.yeniyyuzyl.edu.tr>
- [16] <http://mobilcihazlar.wikispaces.com/>
- [17] <http://www.medeniyet.edu.tr/docs/E-Ders-Moodle/Moodle%20Klavuz.pdf>

e-mail: info@ejovac.org

Phone: +90 288 4174996

Fax: +90 288 4128455